HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Officieele mededeeling.

Nederland te Parijs in 1931.

Gedenkboek van de Nederlandsche Deelneming aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling.

Uitgave van de Vereeniging „Oost en West", ten bate van het Steuncomité Parijs.

Onder Redactie van Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., lid van het Hoofdbestuur van „Oost en West".

Reeds hebben hun medewerking toegezegd Mevr. M. C. van Zeggelen en de heeren D. J. Balfoort, Prof. Dr. L. P. le Cosquino de Bussy, Prof. J. C. van Eerde, P. A. J. Moojen, Dr. J. Stroomberg, T. B. Roorda, K. van der Veer, Dr. L. J. van der Waals, Dr. F. C. Wieder en R. Zuyderhoff.

Het boek zal worden gedrukt op Kunstdrukpapier en rijk worden geïllustreerd. De prijs zal bedragen f 5.— ingenaaid en f 6.50 in linnen stempelband.

———

GRATIS!

Zij die met of na 1 October 1931 als lid tot de Vereeniging toetreden (minimum contributie f 5.— 's jaars) ontvangen gratis het „Kolon. Weekblad" over het laatste kwartaal van dit jaar.

J. van Onlangs †

Het vreeselijk ongeluk met „de Ooievaar", op 6 dezer heeft aan eenige uitstekende vliegers van de K. L. M. het leven gekost, o.a. aan den ondernemenden jongen man wiens naam hierboven.

Het was op 29 Juni 1929 dat de toenmalige 2de Luitenant-vlieger v. Onlangs uit Soesterberg zich bij „Oost en West" vervoegde ten einde de medewerking van het Bestuur te verkrijgen voor zijn plannen om via Afrika en Amerika naar West-Indië te vliegen. Die medewerking zou dan allereerst hierin bestaan dat door middel van het Koloniaal Weekblad de belangstelling voor dit plan werd gewekt om dan, daarna de geldelijke mogelijkheid nader onder de oogen te zien.

In beginsel werd hem die medewerking verzekerd, temeer daar ook de Generaal Snijders en v. Onlang's onmiddellijke chef, de Kolonel Hardenberg, de plannen niet ongenegen waren, wat alleszins begrijpelijk was, waar de voorgenomen tocht behoort te worden aangemerkt als een uiting van nationale saamhoorigheid tusschen Moederland en West-Indië en als een sportieve daad van beteekenis tot eer van den Nederlandschen naam.

Te samen met het Comité Vliegtocht O.-I. is toen een Comité vliegtocht West-Indië gevormd, dat de voorbereiding tot dien tocht in een vrij gevorderd stadium gebracht heeft. Helaas bleken de tijdsomstandigheden niet gunstig te zijn, zoodat het resultaat uitgebleven is.

Van Onlangs is niettemin onversaagd zijn roeping blijven volgen totdat de dood door de nu alom bekende noodlottige gebeurtenis daaraan een eind maakte.

In de Vereeniging Oost en West zal men den sympathieken, ondernemenden jongen man in eere blijven gedenken.

HET HOOFDBESTUUR.

De Rijksfinanciën.

In het vorige nummer plaatsten wij het eerste gedeelte van een artikel van onzen voorzitter, getiteld: Overheidsvoorzorg in de oudheid en thans, welk artikel als eerste eener serie opstellen in het „Vaderland" opgenomen werd. In dit nummer nemen wij over het tweede gedeelte van dit eerste artikel.

Na deze algemeene beschouwing een woord over de Rijksfinanciën. Voor het verkrijgen van een beeld daaromtrent wordt jaarlijks door den minister van Financiën ter begeleiding van een stapel begrootingsstukken overgelegd een nota betreffende den toestand van 's Rijks financiën (millioenennota).

Het doel van dit zeer belangrijk staatsstuk wordt intusschen niet volledig bereikt, doordat daarin niet in het bizonder aandacht geschonken wordt aan den vermogenstoestand van het Rijk. Werd door het Rijk voor zijn financieele administratie een boekhouding gevoerd volgens de dubbele methode, dan zou vanzelf beschikt worden over een balans, waaruit de vermogenstoestand van het Rijk zou blijken. Nu een dusdanige boekhouding niet bestaat, dienen op andere wijze daaromtrent zooveel mogelijk gegevens te worden verstrekt, omdat — het zij hier herhaald — zonder die gegevens een voledig beeld van 's Rijks financiën niet te vormen valt.

Wel wordt in een der begrootingsbijlagen een overzicht gegeven der nationale schuld op 1 Juli 1931 (het passief), doch omtrent hetgeen hiertegenover staat (het actief) wordt geen overzicht verstrekt.

Uit gemeld overzicht blijkt, dat de nationale schuld op genoemden datum beliep:

A. gevestigde schuld, na aftrek van het aandeel van Ned. Indië daarin	f 2.377 milliard
B. vlottende schuld, welke door kasvorderingen overtroffen wordt met	20 milliard
zoodat overblijft	f 2.357 milliard

of rond f 2 1/3 milliard (waarvan blijkens een anderen staat bijna f 1 milliard ten laste van het leeningsfonds komt.)

Tegenover deze schuld staat de waarde van het vermogen van het Rijk. Dit omvat o.m. alle Rijksgebouwen (voor den dienst en van openbaar nut, w. o. het Rijksmuseum met inhoud), verschillende domeingronden (in cultuur en niet), belangrijke werken en bedrijven, groote kapitaalsverstrekkingen (meerendeels rentegevend) en vele mobilaire en inventarisgoederen.

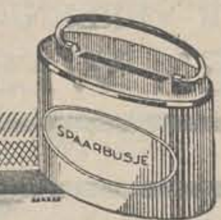
Ongetwijfeld zal de gezamenlijke waarde van al deze vermogensbestanddeelen een goed figuur maken tegenover het totaalbedrag der nationale schuld van f 2 1/3 milliard. Dit is zeer zeker een verblijdend feit.

Voor het voeren van een gezond finantieel beleid van het Rijk gaat het echter niet aan, de gezamenlijke waarde van al deze vermogensbestanddeelen te stellen tegenover die van de nationale schuld. Voor dat beleid

NUTSSPAARBANK te 's-Gravenhage

SPAART

— VOOR TEGENSLAGEN —

5132

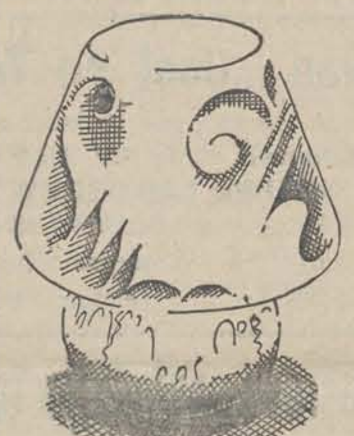
Van Oost naar West

„Volkslux" is alles en... de rest"

Gij hebt in Indië veel te veel betaald en dat kunt ge ook hier weer doen. Gij kunt ook weinig betalen en een prul koopen, maar dat wilt gij zeker niet. Gij wilt iets

artistieks en toch ook een degelijk artikel

in Uw woning hebben en gij wilt daarvoor geen buitensporigen prijs betalen... Ziet dat is nu juist het principe van „Volkslux". De naam zegt het reeds. Dit is de zaak, die werkelijk degelijke luxe wil mogelijk maken voor gansch het Nederlandsche volk. — Gij brengt een mooie vaas mede, wij maken er voor U een mooie Lamp van, geheel gemonteerd, zonder beschadiging . . f 1.75

Moderne perkamenten Wandlichten in vele soorten vanaf 90 cent. Prima Electra **Strijkijzer,** ook geschikt voor de Tropen compleet. . . . f 2,95

„Volkslux", Boekhorststr. 157, Den Haag

Eenige passen voor de brug 5300

Corsetten voor zware figuren.

Corsetten voor sport.

Elastiek Corsetten. 5061

Corselets.

Buikbanden.

VRAAGT ONS VAKKUNDIG ADVIES.

MAISON

DE RIDDER

Heerengracht 52a

Den Haag - Telef. 110957

Cok van Weezel

Groote sorteering:

LEDIKANTEN

MATRASSEN

KARPETTEN

LINOLEUM enz.

en voor de Tropen o.a.

LEDIKANTEN met BALDAKIJN

Tule voor KLAMBOES - Kleurechte Gordijnstoffen

Alleen prima kwaliteiten — Lage prijzen

Den Haag

In de Jan Hendrikstraat 5149

Uitzending van Diners - Specialiteit in Dagschotels

Het adres voor Ind. families. Diners à f0.90, dagelijks thuisbezorgd in goed verwarmde bussen met Porselein Service.

v. Halderen - v. Loostraat 98

Telefoon 556188 5336

25 jarige ervaring op passagiersschepen

KAWEE'TJES

AMSTERDAM

Meubelen — Complete Meubileering

Arnold Houtschilt N.V.

Singel 283 Amsterdam

5633

Hotel-Restaurant „Terminus"

Warmoesstraat 111, Amsterdam C. Tel. 41836
50 kamers met stroomend koud en warm water. — Centrale verwarming. 5557

- Verhuur-Inrichting van Luxe Fiat Automobielen -

— **22660** Telefoonnummers **22669** —
Speciaal adres voor Toer- en Trouwwerk.
Garages: Albert Cuypstraat 33—35 en Weesperplein 18.
AMSTERDAM 5489
Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West".

AMERSFOORT

Bestrijding van den woeker!

Voorschotten op pensioenen en op salarissen van Indische Rijks- en Gemeenteambtenaren worden verstrekt door de N.V. Spaarbank **„Onderlinge Voorzorg"**, Utrechtscheweg 13 te Amersfoort. Geen Borgen. Geen kosten vooruit 5333

ROTTERDAM.

Familiepension Stillebroer

Essenburgsingel 126, ROTTERDAM

Ruime kamers op 1en stand, k., w. en str. water, badkamer
Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West". 5038

WALDORP=RADIO

De geheele wereld in Uw huiskamer!

Vraagt onze gemakkelijke betalings-conditiën. 5346

Paul Krugerlaan 239-241, Den Haag. - Tel. 333726.

GEBR. VAN GEEST

DUINOORD'S

Groenten en Fruithandel

Telefoon 330994 5338

SWEELINCKSTRAAT 73, DEN HAAG

Thuisbezorging zonder prijsverhooging

Aanbevolen adres voor leden van „OOST EN WEST"

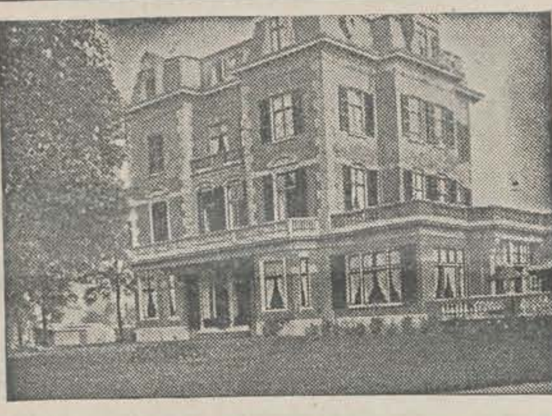
Maison ARTISTIQUE

Kanaalweg 45 == Scheveningen

— **Telefoon 556329** —

BETERE GENRE DAMESKLEEDING

Mag een onzer U eens de STALEN-COLLECTIE en MODEPLATEN komen toonen? 5332

Er zijn menschen, die vijf jaar van hun leven verliezen door traagheid. En ze verliezen zoowel geld als tijd. (Maandblad „Succes").

lijkt het leerzamer, daar tegenover alleen te plaatsen de waarde van die vermogensobjecten, welke financieel productief zijn.

Rechtstreeks financieel productief zijn o.a. de domeingronden (met een netto opbrengst van ongeveer ƒ1,7 millioen), de kapitalen gestoken in staatsbedrijven (o.a. ƒ78 millioen in het mijnbedrijf en ongeveer ƒ130 millioen in de Posterijen) en rentegevende kapitaalvoorschotten, o.a. ingevolge de Woning- en de Landarbeiderswet, aan het Tiendfonds, voor den aanleg van drinkwaterleidingen, enz. (in totaal tot een bedrag van ettelijke honderden millioenen). Bij de totaalwaarde van deze vermogensbestanddeelen zou gevoegd kunnen worden een zeker (niet hoog) percentage van de waarde van nietrechtstreeks financieel productieve vermogensbestanddeelen (w. o. te verstaan werken, zooals kanalen, welke geen rechtstreeksche baten voor den schatkist afwerpen, doch wel indirect door vermeerdering van de welvaart). Aan den anderen kant zou een aftrek kunnen worden toegepast als reserve voor eventueele schade wegens oninbare voorschotten, bijv. voor woningbouw.

Alles bij elkaar genomen schat ik de waarde van dit actief op ongeveer ƒ1 milliard, aan den Minister van Financiën overlatende het juiste bedrag op te geven.

De niet door productieve vermogensbestanddeelen gedekte nationale schuld zou derhalve dan ƒ1½ milliard bedragen.

Ofschoon dit bedrag op zichzelf nog zeer aanzienlijk is, zal het menigeen medevallen. Nederland maakt ten deze geen slecht figuur tegenover de andere Staten. Te danken hebben wij zulks, om mij te bepalen tot den laatsten tijd, aan mannen als Van Gijn, Treub, Colijn en de Geer. Hadden deze geheel de vrije hand gehad, het resultaat ware gewis nog geheel anders geweest. Zij hadden echter steeds tegen een sterken stroom op te roeien. Ondertusschen staat de uitkomst nog verre ten achter bij die door Jozef verkregen werd.

De Rijksfinanciën mogen dus er beter voorstaan dan die van menig anderen Staat of van menige groote Nederlandsche gemeente, op zichzelf beschouwd zijn zij niet sterk genoeg om den geweldigen stoot van de wereldcrisis op te vangen. Een crisis, welke de gewone Rijksinkomsten sterk doet dalen, waardoor het evenwicht tusschen uitgaven en inkomsten op den gewonen dienst wordt verbroken.

De kans dat de uitkomsten van den Rijksbegrootingsdienst 1932 onvoordeeliger zullen uitvallen dan Minister de Geer thans geraamd heeft, is vere van denkbeeldig.

Het is daarom, dat de door dezen staatsman voorgestelde financieele maatregelen tot herstel van het verbroken evenwicht op den gewonen dienst (hoe onaangenaam zij voor velen ook mogen zijn en welke bezwaren daaraan ook mogen kleven) niet mogen worden afgewezen, tenzij er een meerderheid te vinden is voor een beter aequivalent.

ZUYDERHOFF.
Lid van de Alg. Rekenkamer.

Een Jubileum.

Ter gelegenheid van de waarneming van het 10-jarig Secretariaat-Penningmeesterschap der afdeeling Apeldoorn op 15 dezer door den heer J. C. Baars, zond het Hoofdbestuur hem het volgende schrijven:

Zeer geachte heer Baars.

Het is heden juist 10 jaar geleden dat u zich beschikbaar steldet voor een bestuursfunctie in onze Afdeeling te uwent.

Kort daarop aanvaardde u het Secretariaat en het Penningmeesterschap.

Sedert dien is de afdeeling in bloei toegenomen, het ledental sterk vermeerderd. Dat dit voor een goed deel te danken is aan uw werkzaamheid, zal een ieder met de zaken bekend — in de eerste plaats het Bestuur uwer afdeeling zelf — gaarne onderschrijven. Steeds waart gij waakzaam voor hare belangen.

Het Hoofdbestuur, gevoelt zich gedrongen u, op dezen dag, zijn erkentelijkheid te betuigen voor hetgeen u voor onze afdeeling ter plaatse in het bijzonder en voor onze Vereeniging in het algemeen, in het verstreken decennium verricht hebt en hoopt dat u nog vele jaren met den onvermoeiden ijver en toewijding welke u kenmerken, aan de Vereeniging verbonden moogt blijven.

(w.g.) VAN DER BRUGH,
Algem. Secretaris.

(w.g.) R. ZUYDERHOFF,
Algem. Voorzitter.

De Indische Leergangen.

(Vooral te lezen door de leden der afdeelingsbesturen.)

Nu ik midden in de drukte zit voor het organiseeren van een „Indische Leergang", zijn mij enkele uitingen opgevallen, die mij er toe brengen over deze materie iets in het Koloniaal Weekblad te doen plaatsen.

In de eerste plaats lees ik in het: „Verslag van de Commissie voor de Hoofdakte-examens te Breda in 1931" de volgende zinsnede: *Het minst verzorgd was de studie van de Nederlandsche gebieden in de tropen. Bij de meeste candidaten was het niet mogelijk ook maar eenigszins diep op de aardrijkskunde van die landen in te gaan. De kennis van dit onderdeel was bij velen zelfs geringer dan men van de candidaten voor de onderwijzersakte met recht mag verwachten."*

In de tweede plaats bleek mij, dat een onzer afdeelingsvoorzitters niet op de hoogte was van het werk van „het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen", uitgaande van het Koloniaal Instituut. Misschien zijn er nog andere afdeelingsbestuursleden, die niet op de hoogte zijn van deze schitterende gelegenheid kennis van tropisch-Nederland te brengen onder de opvoeders der jeugd en andere belangstellenden.

In Apeldoorn hebben wij al meermalen medegewerkt om deze pracht-cursussen te organiseeren. Het doet mij daarom dubbel genoegen, dat na een vorige mislukte poging er nu weer belangstelling blijkt te bestaan. Niet alleen, dat hier het aantal aangiften onze verwachting overtrof, maar ook te Haarlem en te Doetinchem zijn de cursussen goed bezocht. (Ik meen resp. 160 en 180 deelnemers.)

Z.Ex. de Minister van Onderwijs heeft de Inspecteurs bij het L. O. op deze gelegenheid attent gemaakt — met verzoek — zoo mogelijk dergelijke cursussen in hunne ressorten te organiseeren.

Als er nu in zoo'n ressort een afdeeling is van „O. en W.", ligt het voor de hand, dat Dr. Zeylstra te Deventer — die secretaris is van het Comité — aan een Inspecteur, die inlichtingen vraagt — mede verwijst naar het afd. bestuur. — Zoo althans is het hier in Apeldoorn gegaan. En toen de heer Den Hartog bij ons kwam, hebben wij natuurlijk beide handen uitgestoken om te helpen.

Uit het voorgaande volgt dat de „technische" leiding berust bij den heer Inspecteur, die ambtshalve als voorzitter fungeert — Dr. Zeylstra — en het lid der afdeeling als secretaris-penningmeester. En dan begint het werk:

Circulaire zenden aan de diverse onderwijscorporatie's, Verg. v. Hoofden v. Scholen, Bond v. N. O.; N. O. G.; Chr. Ondw. R. R. Ondw.; M. U. L. O. Vereenigingen; Nijverheidsonderwijs, Handelsscholen, H. B. S., Gymn., Kweekschool en wat er nog meer is. Ook Volksuniversiteit — of nog een of andere vereeniging — die voor meedoen in aanmerking komt. Ook was de Weth. v. Onderwijs aanwezig.

In die circulaire vraagt u — onder mededeeling, waaruit de leergang zal bestaan — of die Vereenigingen een afgevaardigde wil zenden — en meteen dan wil mededeelen voor welk bedrag zijn vereeniging in het garantiefonds mee zal doen. Die vergadering vormt de zoogenaamde „Gemengde Commissie".

Namens die „Gemengde Commissie" zendt men dan een circulaire met duidelijke omschrijving van den cursus aan *alle* scholen en verzoekt aangifte voor een bepaalden datum, waaruit men dan wel kan zien of men den Leergang kan laten doorgaan of niet. Is 't aantal deelnemers flink, zooals nu in A. ook 't geval is, dan behoeft het garantiefonds niet aangesproken te worden — of blijft het tekort niet noemenswaard.

De leergang die wij nu hebben is een z.g.n. „hoofdleergang" waarin een algemeen overzicht wordt gegeven een oriëntatie. Daar opvolgend — of ook in plaats daarvan — kan men een serie afzonderlijke lezingen doen houden, die een of ander onderwerp meer gespecialiseerd behandelen. Zoo hebben wij hier vroeger gehad: Dr. Bemmelen over het vulkanisme; Dr. Konigsberger over de flora van Java; soms ook als slot van de serie een filmavond.

Ziedaar een prachtige gelegenheid, waarvan ik hoop, dat door vele afdeelingen gebruik zal worden gemaakt — en wacht niet af — maar men richtte zich direct tot Dr. H. H. Zeylstra te Deventer.... en den Heer Inspecteur van het L. O. in uw woonplaats.

J. C. BAARS.

Apeldoorn, 14 Dec. '31.

Van Week tot Week.

Van Maandag 7 tot Zondag 13 December 1931.

Eerbiedig herdenken wij de nagedachtenis van de slachtoffers van de vliegramp, van Zondag 6 dezer op het vliegveld bij Bankok. In het bijzonder gaat ons medegevoel uit naar het tragische van den dood van den heer *J. van Onlangs*, den energieken jongen man, ontwerper van een vliegtocht Nederland—West-Indië, die de tweede bestuurder was van het verongelukte vliegtuig „Ooievaar". Gelijk bekend, was hij uit den militairen vliegdienst getreden, teneinde zich te bekwamen in lange-afstands-vluchten, om aldus de geschiktheid te verkrijgen als bestuurder de tocht naar de West te ondernemen.

Bij een poging tot arrestatie van drie moordenaars in het Benkalissche, is de veldpolitie op ernstig verzet gestuit, welke haar tenslotte noopte met achterlating van drie gesneuvelden, terug te trekken. Daarop vertrok den 3den dezer de ass. res. van Benkalis naar het terrein der verzet-actie, doch mocht de bende, die 20 man sterk zou zijn, niet meer aan te treffen. Veldpolitie en bevolkingspatrouilles zetten de opsporing voort.

Met ingang van 1 Januari is de Onderwijsraad tijdelijk ontbonden onder dankbetuiging aan den voorzitter en leden voor de loffelijke wijze waarop zij zich van hun taak hebben gekweten. Belast is met de afwikkeling van de zaken J. Toot, gedelegeerd lid van dien raad.

*Na een uiteenzetting in besloten zitting van den ver*der versomberden financieelen toestand door den heer Meyer Ranneft, is de volgende motie ingediend: „De Volksraad, overwegende dat de lands financiën zoowel als de algemeene toestand sinds de aanneming van de Marinebegrooting voor 1932 in buitengewone mate is verslecht en momenteel geen lichtpunt valt waar te nemen; acht uitstel van den bouw van den derden kruiser althans voor 1932 noodzakelijk, tenzij deze verder geheel voor rekening van Nederland plaats heeft." De motie was onderteekend door alle 16 aanwezige leden, behalve de voorzitter en de heer Monod de Froideville (I.K.P.). Afwezig waren de heeren Staargaard (E.G.), Van Baalen (Middenstand) en mr. Fruin (Vad. Club); ze komt 17 dezer in behandeling.

Het college van gedelegeerden heeft het ontwerp tot heffing van accijns op bier aangenomen.

Naar verluidt is de heffing van crisisopcenten op de inkomstenbelasting te verwachten. Tevens is een voorstel voor een tabaksbelasting in overweging.

Naar men verneemt is het zelfstandig maken van het bedrijf der Staatsspoor- en Tramwegen, gelijk zulks bepleit werd in de motie van het lid van den Volksraad ir. W. F. Staargaard, thans practisch verzekerd.

Als opvolger van wijlen den heer Hartelust als gouv. v. West-Java wordt voorgedragen de heer C. A. Schnitzler, res. van Soerabaja.

Benoemd tot dir. v. financiën met ingang van 16 Maart 1932 de heer B. J. De Leeuw, thesaurier-generaal.

Het rapport van den Landbouwvoorlichtingsdienst over West-Java meldt sterke uitbreiding van den verbouw van voedselgewassen in verband met de verminderde werkgelegenheid.

De laatste gegevens van het Centraal Kantoor voor de Statistiek toonen aan dat sedert 1929 de prijs van padi, ketella en aardnoten met 40 procent is gedaald. Voorts blijkt hieruit dat sedert Januari 1931 uit de buitengewesten meer dan 40.000 emigranten naar Java terugkeerden, terwijl in dezelfde periode slechts 3500 emigranten naar de buitengewesten vertrokken.

*In een gecombineerde vergadering van de voornaam*ste inheemsche partijen is, in navolging van talrijke andere plaatsen, een motie tegen de versobering van het onderwijs aangenomen, welke gevaarlijk wordt geacht.

Tegen de jaarwisseling wordt een algemeene actie in de Inlandsche beweging voorbereid. Congressen zijn aangekondigd door de Partei Sarekat Islam te Bandoeng, Indonesia Moeda te Jogja, de Jong-Islamieten-Bond te Madioen. Voorts vindt het Indonesia Raja-congres plaats te Soerabaja, terwijl inheemsche vakbonden, waaronder de Inheemsche Vakcentrale, in verschillende plaatsen op Java vergaderen zullen.

*Thomas Chadbourne, vergezeld van Cubaansche sui*ker deskundigen, vertrok naar Europa, waar hij te Parijs de vergadering van den Internationalen Suikerraad zal bijwonen. Getracht zal worden, de Ned. Indische producenten te bewegen hun productie verder te beperken.

Uit een onderhoud met een lid van de Amerikaansche delegatie over de vergadering van den Int. Suikerraad te Parijs blijkt al dadelijk, dat het probleem ditmaal van grooten omvang is. Cuba zou, 1931 meegerekend, 500.000 ton onverkocht hebben; Java 1 April 688.000 ton onverkocht, thans 1.200.000. Voor Cuba ligt de oorzaak in het geringe Amerikaansche verbruik. Voor Java waren fnuikend de toenemende productie van Britsch-Indië, de tariefmuur in Br.-Indië en de troebelen in China.

Er wordt op gerekend, dat de besprekingen ten minste een week zullen duren. Het gaat feitelijk alleen tusschen Java en Cuba, aangezien de Europeesche landen beneden hun verkoopcontingenten zijn gebleven.

De Amerikaansche delegatie wilde zich volstrekt niet er over uitlaten, wat van de Javaproducenten thans verwacht wordt; dat aanzienlijke nieuwe restrictiepogingen noodig schijnen, werd niet ontkend.

De Nederlandsche delegatie is nog niet aangekomen. Maandag 14 dezer werd de eerste bijeenkomst gehouden.

Omtrent Rusland schijnen de meeste deskundigen tot de meening over te hellen, dat Rusland geen surplus voor export heeft.

Dat de Amerikaansche delegatie wederom vergezeld is van den persagent Ivy Lee, die in Amerika een groot prestige geniet en persagent is van groepen als Rockefeller en Guggenheim, bewijst hoe groot belang Amerika aan deze conferentie hecht.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

De Feestdagen bij „Boeatan".

Het Sint Nicolaasfeest is dit jaar voor „Boeatan" zeker geen teleurstelling geweest, want, naar wij vernamen, heeft de, in de Toonkamers, Heulstraat 19 te 's-Gravenhage, tentoongestelde Volkskunst, uit bijna alle deelen van den Archipel, meer belangstelling getrokken dan in 1930, niettegenstaande de „Maleische Generaal", helaas ook hier te lande zoo velen schijnt terug te houden van het doen van goede giften en uitgaven. Bij Boeatan is toch menig groot en klein geschink uit naam van den goeden Sint gekocht, die zelf met zijn knecht er ook een kijkje kwam nemen, voornamelijk om de dames van het *Boeatan-propaganda-comité* dank te betuigen voor het nuttige gemeenschapswerk, dat zij in het belang van den Indonesischen handenarbeid met zooveel ijver en toewijding, dag-in dag-uit, verrichten. De heeren, echtgenooten, kregen ook een pluimpje, wijl zij de welwillendheid hebben hunne vrouwen gedurende enkele uren per week af te staan. Er zijn er ook wel onder hen, die aan de propaganda mee doen, door, als hun wederhelft daar tusschen 12 en 2 uur of 's middags van 3—6 uur, in Boeatan helpt, er te komen rijsttafelen of tea-en, door vrienden en kennissen op het streven van Boeatan te wijzen. Dergelijke propaganda zal ook in deze donkere dagen voor Kerstmis, het christelijke feest van toekomstig licht en menschenliefde, een goeden invloed kunnen hebben, zoodat het einde van dit jaar een prettige herinnering achterlaat en 1932 met hernieuwden moed begonnen kan worden.

De lieve Fransche gewoonte, om onder familie en vrienden elkaar op Nieuwjaarsdag een aandenken (Etrennes) te schenken, begint hier ook reeds navolging te vinden. In Heulstraat 19 is daarvoor,

evengoed als voor den Kerstboom, menig aardig geschenk te koop.

Als men b.v. de mooie, Indische, geelkoperen aschbakjes, doosjes of vaasjes tusschen de donkere dennetakken hangt, zullen zij prachtig het symbolische licht weerkaatsen, ook de sieraden, van veelkleurige kralen gemaakt, en zelfs maskers, wajangfiguren en andere uit leder geslagen kleinkunst, zouden er goed bij voldoen.

Als men met aandacht de smakkelijke uitstalling voor het raam in Heulstraat 19 bekijkt, waar, op en naast velerlei fijne Sumatraansche weefsels, de vele voor Kerstmis zeer geschikte kleinigheden op kunstnijverheid gebied zoo aanlokkelijk prijken, dan is daaronder voor 'n ernstig belangstellende altijd wel 'n goede keuze te doen voor een geschenk, dat niet alleen ten zeerste gewaardeerd zal worden, maar den gever of de geefster tegelijk eer aandoet. Men blijve dus niet voor het raam staan, doch loope: door het met Indisch handwerk aan alle zijden versierde vóórlokaal, langs het buffet, naar de achter-toonkamer, waar een groote voorraad van alles aanwezig is en ook een vriendelijk behulpzame verkoopster, die alle belangstellenden, ook al koopen zij niet, gaarne met inlichtingen van dienst wil zijn.

Dr. W. F. Stütterheim.

Onder de jongste kunstkenners, die een diepere studie gemaakt hebben van de Javaansche en Balineesche kunstuitingen, zijn er weinige, die op zoo onderhoudend eenvoudige en daardoor ook vor belangstellende leeken zoo begrijpelijke wijze, over zijn kennis op dit gebied in het openbaar spreekt, als *Dr. W. F. Stütterheim*, die, zooals wij hier reeds eerder vermeldden, onlangs voor de afdeeling 's Gravenhage der Vereeniging „Oost en West" een voordracht hield.

Voor de „Vereeniging van Vrienden der Aziatische Kunst", hield dezelfde spreker, op 7 dezer te 'sGravenhage in Pulchri Studio en op 11 dezer te Amsterdam, in de Aula der Rijks-academie van Beeldende Kunsten, een zeer interessante voordracht met lichtbeelden over: *„Plastiek van Java en Bali*, waarbij hij duidelijk uit liet komen, hoe men heden ten dage op Bali nog terug kan vinden wat in vroegere tijden ook op Java moet geweest zijn, doch nu grootendeels verdwenen of moeilijk thuis te brengen is. Als voorbeeld hiervan wees spreker op eene vertaling door wijlen Prof. Kern van een Javaansch gedicht betreffende een zielsverhuizingsplechtigheid *(shrada)* eener vorstin, waarin verschillende hiaten voorkomen, omdat de geleerde vertaler de juiste bedoeling en her verloop dier plechtigheid niet kon vatten. Kort na des professors overlijden werd bekend, hoe nog heden ten dage op Bali de *shrada* plaats heeft, waaruit men af kon leiden, hoe die vroeger op Java toegegaan moet zijn.

Zeer duidelijk, hoewel in vogelvlucht, gaf spreker een overzicht van Bali's kunstgeschiedenis, ook wat betreft de Javaansche invloeden, die 't sterkst waren in het begin der elfde eeuw, toen een Javaansche prinses naar Bali overstak om de gemalin te worden van den vorst van dat kunstzinnige eiland, terwijl daarna de Balineesche zoon uit dit huwelijk geboren, op den troon kwam van het groote Javaansche rijk en de invloed dus in omgekeerden zin plaats vond. Veel minder sporen vindt men op Bali achtergelaten van den veroveringstocht van den vorst van Singosari in het laatst der dertiende eeuw, waarna het met zijn bekende, krachtige levenskracht, met zijn eigen kunst weer in haar oude tradities herviel.

Doch tegen het midden der veertiende eeuw, toen op Bali de dynastieën ten einde raakten, liet de Javaansche invloed zich het sterkst gelden, ook op kunstgebied. Nog heden ten dage is 't opvallend, dat zoodra men iets bijzonder moois opmerkt, dit door den Baliër dadelijk uit dien tijd afkomstig wordt geacht en hij er zelf prat op gaat een afstammeling te zijn van Grooten uit die periode.

Bij de fraaie lichtbeelden vóór en na de pauze, vond spreker gelegenheid te wijzen op de overeenkomsten, zoowel als de verschillen, tusschen de plastiek van Java en Bali. Er was heel wat bij, dat hier in Holland nog nimmer te zien was geweest.

Ook in Londen heeft Dr. Stütterheim in de hall der *Royal Geographical Society* voor de *Indian Society* een voordracht met lichtbeelden gehouden over oude en nieuwe Balineesche kunst voor een uitgelezen publiek van belangstellenden, onder wie onze Gezant en die van Siam, als ook vele Indiërs. Toen een dezer laatste, de *Gaekwar van Baroda*, de opmerking maakte, dat in zijn land alles nog veel mooier was, liet de voorzitter zeer adrem voelen, dat niet iederen kunstkenner deze opinie deelt en roemde tegelijk ten zeerste sprekers verdiensten. Stellig heeft Dr. Stütterheim een goed werk gedaan met een deel van zijn verloftijd te besteden aan het op deze wijze meer bekend maken, zoowel in Nederland als daarbuiten, der Indonesische kunst.

Naar Indië teruggekeerd, om zijn werk te herzatten als Directeur der Oostersch-letterkundige afdeeling aan de Algemeene Middelbare School te Solo, zal hij zeker zijn onderzoekingsarbeid, ook op ander kunstgebied voortzetten en hopen wij, dat hij ons, bij zijn volgend verlof de resultaten daarvan weder zal willen mededeelen.

Een bijzondere tentoonstelling in het Koloniaal Instituut te Amsterdam.

Dezer dagen is in het *Koloniaal Instituut* te Amsterdam, een zeer bijzondere tentoonstelling geopend n.l. van werken van den Amerikaanschen schilder *L. Stowitts* [1]) schilderijen van verdwijnende typen in Voor-Indië.

De heer W. Westermann, voorzitter der „Nederlandsch-Amerikaansche Fundatie", heette de aanwezigen welkom en sprak den wensch uit, dat den schilder dezelfde faciliteiten in Nederlandsch Oost-Indië zullen worden verleend als hem in Voor-Indië waren toegewezen. Immers zijn kunst moet ook ethnografisch volkomen geslaagd worden geacht, zoodat de schilder van oordeel is, dat hem een zekere voorrang toekomt.

Vervolgens opende de Amerikaansche gezant, de heer Laurits S. Swenson de tentoonstelling. Hij getuigde van zijn groote belangstelling in Voor-Indië: het werk van Stowitts boeit daarom zoo bijzonder, omdat dit een duidelijke weergave is van de mystieke sfeer, welke hem in Voor-Indië zoo bijzonder heeft aangetrokken.

Wij kunnen een bezoek aan deze expositie ten zeerste aanbevelen en zien met belangstelling zijn toekomstig werk uit den Indischen Archipel tegemoet.

[1]) Deze kunstenaar die een bekwaam danser was in het gezelschap van wijlen de Groote *Pawlofna*, blijkt ook een goed teekenaar en schilder te zijn, met een scherpe opmerkingsgave.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Het buitenland en Ned.-Indië.

Wij beseffen allen wel, dat er zoo iets als een *Bolshevistische bedreiging* bestaat, maar de werkelijke ernst van die bedreiging is helaas tot heel weinigen doorgedrongen. Generaal Sikorsky, de vorige premier van Polen, vestigde hierop nog eens nadrukkelijk de aandacht in artikelen in de Wereldpers, waarin hij o.m. betoogde dat geheime verdragen bestaan tusschen Rusland en Duitschland. Men mag — meent de *Java-Bode* (5/11, „Het Roode Gevaar", *O.)* — inderdaad nimmer uit het oog verliezen, dat het geheele economische en politieke stelsel, dat in en door Rusland wordt opgebouwd, de voorlooper bedoeld te zijn van de vernietiging van de beschaafde wereld. De mogelijkheden voor een succesvollen strijd voor den Sovjetstaat behoeven op den duur niet zoo illusoir te zijn, als over het algemeen wel wordt aangenomen. De mentaliteit van breede lagen der massa's is bezig zich te wijzigen en de Sovjet-leiders zijn bezield met „idealisme" bij den theoretischen opzet van de constructie van het Socialistische Staatsgebouw. De worsteling, welke aan de „Kapitalistische" wereld de overwinning zal moeten bezorgen, wil zij de gevolgen van het communistische avontuur ontloopen, zal er des te zwaarder door zijn.

De *Java-Bode* (6/11 „Russische Olie-invasie in het Verre Oosten") geeft een nadere bevestiging en nieuwe bijzonderheden omtrent den *import in Ned.-Indië van Russische goederen* en *Russische olieproducten*. In China wordt gewerkt aan de organisatie van den verkoop van Russische olie in het geheele Verre Oosten en in China zelf. Een tankinstallatie wordt opgericht nabij Wladiwostock. Onderhandelingen worden met

belanghebbenden gevoerd voor het recht van distributie van Russische olie in *Ned.-Indië*, Canton en Zuid-China.

„Iedereen beseft, dat *China* zwak is, wat betreft de mogelijkheid eener moderne militaire verdediging, maar de werkelijke oorzaak van China's nationale zwakheid kan worden samengevat in de twee woorden: *binnenlandsche oneenigheid*, of het klaarblijkelijke onvermogen van de leiders van het Staatsbestuur om hun meeningsverschillen op zij te zetten en een vereenigd en centraal gouvernement te organiseeren. Geen buitenlandsche mogendheid zou er aan denken een niet-geprovoceerden aanval op China te ondernemen, indien zijn leiders zich als één man tegen den aanvaller zouden keeren." Deze juiste woorden van Wen Shih-tsun toonen aan, hoe China voortdurend tegen zich zelve moet worden beschermd. *China's nationale zwakheid (Java-Bode*, 4/11, *O.)* demonstreert zich wat de binnenlandsche situatie betreft, in het wanbeheer en de willekeur van potentaatjes van laag moreel gehalte, die eveneens aan *de buitenwereld* moeilijkheden kunnen veroorzaken. *Ned.-Indië* kan ook voortdurend betrokken worden in deze sfeer van misverstand en verwarring. De smokkel van valsche munten en bankbiljetten, en de opium-smokkelhandel vereischen dringend strenge maatregelen. Het is de tragiek van China's politiek bestaan, dat de oprechtheid van haar bedoelingen, zoowel nationaal als internationaal, telkens weer wordt beschaamd door daden, waarvoor haar centrale leiders geen enkelen blaam kan treffen, waarvoor zij ook nimmer eenige verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid kunnen aanvaarden. Een beschouwing van China's positie in den Pacific dient gebaseerd te zijn op een begrijpen van de moeilijke taak dezer leiders, voor wier streven men groote bewondering kan hebben.

Correspondenties uit het Buitenland vinden wij o.a. in het *Soer. Hbl.* (2 t/m. 7/11, 1ste bl.; 5/11, 4de bl. „Br. uit Australië", *B.;* 6/11, 4de bl. „Indo-China" en „Vreemde Koloniën") en de *Java-Bode* (4/11 „Japansche penetratie in de Filippijnen"; 6/11, 3de bl. „Vrede met de Afridi's"; 7/11, 3de bl. „Australië" en „Argentinië"; 9/11, 3de bl. „Zuid-Afrika").

Waar gaan wij heen?

Het *Bat. Nwsbl.* (10/11, 3de bl. *R.)* zet nog eens in grove trekken het financieele perspectief van Ned.-Indië uiteen, meer speciaal ten bate van hen, die nog immer gelooven aan de mogelijkheid, dat de salariskorting te vermijden zou zijn. Na aftrek van de verrekenposten geeft de gewone dienst *voor 1929* ƒ 780 millioen ontvangsten en ƒ 770 millioen uitgaven, *voor 1930* ƒ 680 millioen en ƒ 760 millioen, *voor 1931* ƒ 570 millioen en ƒ 720 milioen. De landsmiddelen zullen in 1931 ƒ 190 millioen beneden de raming blijven; ƒ 40 millioen is reeds bezuinigd. *In de begrooting-1932* wordt 10 % korting op de ƒ 210 millioen ambtenaarssalarissen, gesteld op ƒ 21 millioen. De pensioenslasten zijn op ƒ 70 millioen geraamd. Gezien de uitspraak van den Landvoogd tegenover het bestuur van den Kath. Onderwijzers Bond, nemen de personeelskosten 60 % van de landsmiddelen in beslag. De schulden zullen voor 1932 ƒ 100 millioen eischen. *Voor 1932* zou ƒ 370 millioen zijn vastgelegd aan personeelskosten en de schuldrekening; voor de overige voorzieningen blijft derhalve ƒ 200 millioen beschikbaar. *Voor 1929* bleef ƒ 400 milioen beschikbaar voor de algemeene voorzieningen. Op de posten van de diensten, die Indië cultureel en economisch op hooger plan moeten brengen, moet alzoo na aftrek van de personeelskosten, de helft worden bezuinigd, wil men tot een sluitende begrooting geraken. Dit zou zelfs bij een zeer aanzienlijke korting der ambtenaarssalarissen en een vermindering der pensioenen niet mogelijk zijn zonder een totale desorganisatie. Men zal zich dus tevreden moeten stellen, het tekort tot de kleinst mogelijke proporties terug te brengen — want *aanstonds wreekt zich elk tekort weer in den leeningsdienst.* Een tekort van ƒ 75 millioen over 1932 bezwaart het budget-1933 alleen al met ƒ 4 millioen rente, gezwegen van de aflossingen, die later verschuldigd zullen zijn. De Nederlandsche schatkist zal door een ruime credietpolitiek jegens Indië kunnen voorkomen, dat Indië voor een tekort aan kasmiddelen komt te staan; dit is echter een tijdelijke en vrij kostbare verschuiving van moeilijkheden, doch nooit een oplossing. Tenzij Indië bankroet slaan en zijn schulden niet langer betaalt. Er zijn geen maatregelen te vinden, die de salariskorting kunnen vervangen. Er zal bezuinigd moeten worden op een verschrikkelijke en tot dusver nauwelijks vermoede wijze, *naast* de doorvoering der salariskorting. Tegenover het beroep op „recht en billijkheid" der ambtenaren staat *de eisch van zelfbehoud der gemeenschap.*

Wij verwijzen naar *De Loc.* (31/10 „De ambtenaarspensioenen", *A. Bax;* blz. 3 „Gepensionneerden"; blz. 11 „Militaire pensioenen"; 4/11, blz. 21 „Thans gehoor!"; blz. 25 „Kath. onderwijzers op audiëntie"), het *Soer. Hbl.* (2/11, 4de bl. „Ambtenaren en particulieren"; 6/11 „Bezuinigingssuggesties", *Z.)*, de *Java-Bode* (9/11 „Hoe bezuinigd kan worden"), de *Deli Crt.* (10 en 13/11 „Waarop bezuiniging mogelijk is"), *Bat. Nwsbl.* (5/11 „Bezuiniging en Volksbelangen"; 7/11 „De ambtenaren en de Crisis") en *De Sum. Post* (12/11 „Tijdelijk en oud"; 6/11 „De geïsoleerden"; 9/11, 2de bl. „Onderwijzer en publiek").

De werkloosheid in Indië. Het Recht op Arbeid.

Het *Bat. Nwsbl.* (10/11) geeft een verslag van een uiteenzetting van *het werkloozenvraagstuk* door *mr. Vreede*, ter conferentie van leiders van arbeidsbeurzen te Djokja op 5 Nov. j.l. De toestand is zeer dreigend geworden. In de laatste maanden bedroeg het aantal op alle beurzen ingeschrevenen werkzoekende *Europeanen* resp. 2443, 2440 en 2105, dat der werkgeversaanvragen slechts 176, 187 en 174, dat der plaatsingen 129, 149 en 154. In de *Inheemsche* wereld zijn die cijfers 5514, 5099 en 5332 aanbiedingen, tegen 378, 376 en 358 aanvragen van werkgevers, en 317, 285 en 309 plaatsingen. Het aantal ontslagenen in de cultures, in den handel, bij de groote en de kleine maatschappijen is geweldig. Vele maatschappijen hebben hun employé's in staat gesteld naar Nederland te vertrekken, hetgeen inderdaad, gezien de toestanden in Indië, de meeste aanbeveling verdient; niettemin groeit het leger van werklooze „hoofdwerkers" in Indië al maar aan. Waar het uitgesloten moet worden geacht, dat er binnen afzienbaren tijd een *rubberrestrictie* kan worden tot stand gebracht, zullen binnenkort een belangrijk aantal *rubber-ondernemingen* moeten sluiten; daarmede zullen opnieuw eenige honderden employé's worden ontslagen. Ook in de *suikerindustrie* vallen thans vele ontslagen, evenals in den *handel*, waar eveneens zaken sluiten. *Het Gouvernement* neemt geen nieuwe krachten meer aan.

N. h. o. van *De Loc.* (6/11 „Vaste lijnen") is de werkloosheid voor Indië niet het grootste probleem. Zij is hier, wat de Europeesche bevolking betreft, relatief geringer dan elders; en wat de Inlandsche en Chineesche bevolking betreft milder, omdat de koude nooit, de honger zelden voorkomt en het primitief-agrarisch deel der maatschappij een groot opnemingsvermogen heeft. Maar de werkloosheid is wel *een dringend probleem*, omdat er de grootste menschelijke nooden aan verbonden zijn. Salariskorting, pensioensverlaging, zeer sterke inkrimping van inkomsten, geven voor ambtenaar en particulier zorgen; maar *erger is het zonder werk te zijn.* Buiten machte te zijn, voor zich en zijn gezin te zorgen; willig te zijn te werken en tot den arbeid bekwaam, en niet te kunnen, niet te mogen werken, zij het voor nog zoo schamel loon, dat is een ellende zooals men in zijn leven nauwelijks erger ondervinden kan. De beperking der werkloosheid zoo ver als mogelijk is, en de zorg voor de werkloozen *moet* men zien als den allereersten en den allerdringendsten plicht in dezen tijd. Plicht van de Regeering, plicht van de samenleving, plicht van ons allen. *Ondersteuning blijft voor het groote meerendeel der Europeesche werkloozen aangewezen;* de Staat passe evenveel bij als particulieren samenbrengen. Het zal spoedig noodig zijn, het beroep op de burgerij veel dringender en algemeener te maken. Men zal vooral geregelde bijdragen moeten trachten te verkrijgen; de opbrengst der loterijen worde eerlang geheel voor den werkloozensteun bestemd. Voorts kan de Regeering zorgen voor vrij vervoer; zij kan mildheid betrachten bij belastinginvordering; zij kan bevorderen dat vrije huisvesting verleend wordt; zij kan schoolgelden van kinderen van werkloozen kwijtschelden, kortom: zij kan hare medewerking verleenen aan een reeks van hulpmaatregelen, welke, zonder groote uitgaven in geld, het lot der werkloozen kunnen verzachten.

Organisatie-fouten.

De vele onregelmatigheden bij de regentschappen geconstateerd, verraden — n. h. i. van het *Soer. Hbl.* (3/11, 2de bl. *Z.)* — ernstige fouten in de organisatie. De zaak der Grisseesche knoeierijen raakt de ontvoogding in het hart. Zij is een der typische gevolgen van een hervorming, welke onvoldoende rekening hield met echt Oostersche eigenschappen, die zich moeten manifesteeren, toen een stuk Inlandsche samenleving plotseling zekere administratieve vrijheid kreeg. Zoo ziet men die manifestatie ook te Probolinggo, Loemadjang en Kraksaän. Deze Inlandsche gemeenschappen, waarvan moest worden verwacht, dat zij zonder voortdurende contrôle in den beginne dwaze dingen zouden doen, zijn te veel vrijgelaten. Van belang is ook het groeiend *nepotisme*, aanwijsbaar bij tal van benoemingen door de regentschapsraden. Nepotisme, ook in het Westen àl te bekend, neemt in het Oosten bijzondere vormen aan. De Oosterling heeft nog geen juist begrip van „de verte"; hij is de clan-opvattingen nog niet ontgroeid en zijn rechtsgevoel begint pas te werken buiten den familie-kring. Men verbetere de fouten, als men wil voorkomen dat de regentschapsadministratie blijvend verongelukt.

De *Java-Bode* schrijft over „De crisis en de bevolking" (5/11, *J. E. J.)*, het *Soer. Hbl.* over „Onder het

eendenkroos" (5 en 6/11, 2de bl.), „De vuuraanbidder" (2/11, 4de bl.) en „Het verschil in pensioen" (28/10, 4de bl.), de *Deli Crt.* over „De onafhankelijkheidsleuze" (6/11), *De Sum. Post* over „De Persatoean Indonesia" (4/11 2de bl.) en „Onderdrukking of vrijheden" (5/11).

De Java—Zuid-Afrika lijn.

De „Houtman" keerde den 4den November te Tandjong Priok terug van haar derde reis naar Zuid-Afrika (*Java-Bode*, 4/11). Het schip heeft te Kaapstad 500 tons algemeene lading gelost, w. o. kisten thee, teak- en andere soorten hard hout, 1000 balen cement van Sumatra, rijst, koffie, specerijen en rottans. De lading uit Zuid-Afrika naar Ned.-Indië is nog eenigszins teleurstellend, maar de afschepers moeten nog de belangrijkheid beseffen van de markten in Ned.-Indië. Ook op Zuid-Afrika heeft de algemeene depressie haar sporen gedrukt, maar het Zuid-Afrikaansche Pound heeft zijn waarde behouden en dit is voor het economische leven een belangrijke factor. Kapitein Van der Wal, de gezagvoerder, was dan ook wat de lading betreft, tevreden. Het passagiersvervoer breidt zich uit; steeds meer passagiers krijgt de „Houtman" voor Hongkong (Chineesche dekpassagiers) en voor Australië (eerste klasse-passagiers).

Het *Soer. Hbl.* vertelt van „Bataksche stroomingen" (4 en 5/11, 2de bl. Z.), „Noord N.-Guinea" (6/11, 3de bl.) en „De O.-I. Comp.ie" (7/11, 4de bl. *Dr. G. M.*), *De Loc.* van „Zorg voor crimineele jeugd" (31/10, blz. 6) en het „Congres over Tropischen Stedenbouw te Parijs" (4/11, blz. 5), *De Sum. Post* van „De Odyssee van Leclair in Tarsus" (7 en 9/11), de *Deli Crt.* van het „Indisch tooneel" (14/11, 3de bl.)

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De bestuurswisseling. *)

De dagbladen hebben uitvoerige verslagen gegeven van de gebeurtenissen bij de aankomst en het vertrek resp. van den nieuwen en den afgetreden Landvoogd en van de overdracht van het Bestuur. Zij hebben daarbij hun meening te kennen gegeven, ook over de redevoeringen welke door H. Excellenties werden gehouden en den afgetreden Landvoogd gehuldigd.

De *Bintang Timoer* van 12 Sept. wijdt een hoofdartikel aan den nieuwen Landvoogd. Het blad constateert dat de Volksraad een aangrijpend schouwspel gaf: den ouden Gouverneur-Generaal was het aan te zien dat het hem speet Indonesia te verlaten en in zijn rede werd dan ook gesproken van Indonesië en zijn bevolking, die zeer door hem werden geliefd. Het is uiterst moeilijk, zegt het blad, om een oordeel te geven over de door den nieuwen G.-G. uitgesproken rede zoowel als over diens persoonlijkheid, want hoewel hij niet zoo'n krachtigen indruk maakte naast zijn voorganger, bleek toch in een gewoon lichaam een hart en een kracht te schuilen die verbaasden. Hij maakte den indruk van een geduldig en practisch man, wat ook bleek uit zijn woorden, dat hij liever een blanco vel papier was, dan iemand die zoete en aantrekkelijke woorden spreekt. Eén ding verheugde en wel dat de G.-G. uiteenzette dat wat ook mag gebeuren, in het belang van het land niet halverwege teruggekeerd mag worden, maar voortgegaan volgens den ingeslagen weg.

Wat de rede van den afgetreden G.G. betreft, deze wilde geen balans opmaken, maar het blad meent dat na niet te langen tijd de naam van jhr. De Graeff in Nederland zal worden geprezen als die van een zeer vooraanstaand Landvoogd als Van Heutsz, die bekritiseerd werd tijdens zijn ambtsvervulling, maar achteraf werd geprezen. Dan roept het blad den nieuwen G.-G. een welkom toe en spreekt den wensch uit dat de Groote Heer goed werk kan verrichten voor Indië.

De *Sedio Tômo* van 12 Sept. bevat een artikel waarin er aan wordt herinnerd, dat de afgetreden Landvoogd van het begin van zijn optreden af getracht heeft het vertrouwen van de bevolking te winnen. En tot het laatste heeft de G.-G. niet geringen arbeid verricht om dat vertrouwen van zijn onderdanen te verkrijgen en volk en bestuur nader tot elkaar te brengen. Het blad schrijft over zijn streven daartoe, over zijn gebleken verlangen om het volk vooruit te brengen, maar ook over de bezwaren, die tot verwijdering leidden. Een heilwensch van verre wordt hem toegeroepen.

Bij het portret van G.-G. De Graeff schrijft de redactie van *Bahagia* in het nummer van 12 Sept. een afscheidsgroet. Vijf jaren zijn voorbijgegaan. Als Gouverneur-Generaal heeft Z.E. getoond een gentleman in de politiek te zijn. Al heeft Z.E. ten aanzien van de volksbeweging, ten aanzien van Indonesia, niet geheel bevrediging verkregen van zijn wenschen, Z.E. bleek een hoogstaand Nederlander, wiens naam in de geschiedenis van Indonesia behoort te worden opgeteekend. Als onderkoning over miljoenen ingezetenen, mochten voor Z.E. de belangen van „sini" niet worden verwaarloosd, moesten ze juist naar voren worden gebracht. Dat veroorzaakte heftige kritiek van de Hollandsche pers en organisaties. Het blad herinnert aan de woorden van Tjipto aan de voormannen van de beweging: Werkt samen met dezen G.-G., een raad die juist is gebleken. Het blad richt ten slotte deze woorden tot Z.E.: Goede reis. Moogt u de belangen van Indonesia ter harte blijven nemen, al zijt gij niet meer in Indonesia!

Timboel van 15 Sept. gaat het door Z.E. jhr. De Graeff gevoerde bewind na, om dit te toetsen aan een drietal uitspraken van den afgetreden Landvoogd, waarin de inhoud van de rede bij zijn ambtsaanvaarding uitgesproken, was samen te vatten. De uitspraken hielden in een erkenning: 1 van de rechtmatigheid van het streven naar nationaal zelfsbeschikkingsrecht; 2 van de wenschelijkheid van het verkrijgen van een grooter aandeel door het Inheemsche element, zoowel in de politieke lichamen als in de besturende en administreerende organen; 3 het voornemen om een strikt onpartijdig bewind te voeren (dat begunstigd werd door de omstandigheid, dat jhr. De Graeff tot geen politieke partij behoorde). De feiten, waarvan er eenige worden genoemd, brengen het blad tot de conclusie dat van het veelbelovend program in het achterliggend vijfjarig tijdvak weinig tot verwezenlijking is gekomen en dat meermalen op beslissende punten van het schoone programma is afgeweken niet alleen, maar zelfs nu en dan een politiek is gevoerd die er lijnrecht mee in strijd is. Overigens blijken uit verschillende handelingen en uitingen van jhr. De Graeff, zijn persoonlijke welwillendheid en genegenheid jegens het Indonesische volk. Reëel vertrouwen in de oprechte bedoelingen van de Indonesiërs ontbrak echter bij dezen oud-G.-G.

Volgens de *Swara Publiek* van 14 Sept. heeft de afgetreden G.-G. met ijzeren hand moeten regeeren, de omstandigheden waarin G.G. Fock het land achterliet, dwongen hem tot maatregelen welke hij anders zeker zou hebben nagelaten. Dankbaar memoreert het blad dat jhr. De Graeff ondanks de harde noodzaak tot een ijzeren-handpolitiek toch nog tijd en gelegenheid heeft gevonden om zijn goeden wil en edel karakter te toonen.

De redacteur der *Siang Po* van 14 Sept. zegt o.a. dat hij persoonlijk in den heer De Graeff ziet een gentleman every inch, een knap staatsman, een slim diplomaat en een goed mensch. De geschiedenis zal volgens schr. uitmaken, dat hij is geweest de meest volmaakte Gouverneur-Generaal die Ned.-Indië ooit gehad heeft.

De gratieering van Soekarno. *)

Verschillende bladen geven een oordeel over de gratieering en over de later bekend geworden overwegingen. Vele geven uiting aan waardeering voor de Regeeringsdaad, zij het met restricties en komen op tegen de critiek van „Sana" op den afgetreden Landvoogd in verband met de gratieering. Het nieuws der gratieering werd overal met groote vreugde ontvangen.

Zoo wordt er door de *Darmokondo* van 10 Sept. op gewezen, dat zelden een G.-G. zooveel tegenstand heeft ondervonden van zijn eigen groep als Z.E. De Graeff. De Indonesiërs zijn niet verplicht hem in de hoedanigheid van vertegenwoordiger der koningin bij de gratie Gods te bedanken, doch dankbaar moeten zij hem zijn in de hoedanigheid van hun medemensch, in verband met het verleenen van gratie aan Ir. Soekarno. Waar blijkens *Het Nieuws* het gratiebesluit in strijd zou zijn geweest met het advies van de hoogste rechterlijke college's, is te duidelijker uitgekomen, dat de Landvoogd zijn daad heeft verricht, staande op een hoog moreel standpunt.

De *Bintang Timoer* van 5 Sept. geeft de overwegingen weer die de Regeering tot de gratieverleening hebben geleid en wijst speciaal op de passages waaruit volgens het blad blijkt, dat de Regeering van meening is, dat de heer Soekarno *geen misdadiger* is en dat zijn daden voortspruiten uit ideëele motieven. Zij heeft gehandeld als een gentlemanlike tegenstander tegenover haar politieken tegenstander Soekarno. Verder blijkt volgens schr. uit het besluit de *erkenning* van mr. A. C. de Graeff dat, hoe het ook zij, er in dit land een volksleider *moet* zijn en hiermede wordt ook ir. Soekarno als een politiek leider van zijn volk erkend. Het blad wil het een „nobele geste" noemen welke niet verkeerd gebruikt mag worden door de volksvoormannen, d.i. waaruit geen propaganda mag worden gemaakt om een „nederlaag" van de Regeering aan te toonen, doch welke liever benut moet worden als basis van erkenning van regeeringszijde van de noodzakelijkheid van het bestaan van een leider der massa. Als de Regeering gedwongen is om haar tanden te laten zien, gebaseerd op het bestaan van een wet welke als gezag geldt, dan is dat een consequentie van de „staatsordening". Daarom hoopt het blad, dat, als ir. Soekarno vrij komt, het volk het zal kunnen waardeeren zonder de Regeering te grieven, die in deze als een gentleman gehandeld heeft. Het blad constateert dat het volk Soekarno nu kan en mag eeren als zijn leider, als den brenger van nieuwe ideeën, zonder den weg des vredes te verlaten; straks zal de massa invloed kunnen uitoefenen op al wat hier gebeurt, zoodat in de Regeeringskringen ook een gewijzigde opinie ten opzichte van de volksbeweging zal post vatten.

De *Sin Po* van 5 Sept. prijst o.m. den moed der Regeering om de door hare rechtbanken begane fouten te erkennen en gratie als correctie toe te passen. De Regeering heeft niet slap gehandeld, is nooit slap geweest, maar dezen keer toonde zij haar rechtvaardigheid op het juiste moment: rechtvaardigheid tegenover een politiek veroordeelde die machteloos is en zich niet van schuld bewust was; rechtvaardigheid tegenover het volk van Indonesia, dat de ellende van zijn leider mede geleden heeft.

Het P. B. I.-orgaan *Soeloeh Ra'jat Indonesia*

van 9 Sept. zegt dat het volk van Indonesia met blijdschap het gratiebesluit heeft vernomen, omdat zijn menschelijk gevoel door die grootsche daad is getroffen. Het humanisme van de Regeering stemt het dankbaar, het waardeert het „breed gebaar" der Regeering. Maar van politiek Indonesisch standpunt bezien kan deze gratie geen tevredenheid brengen omdat het rechtsgevoel van het volk er niet door bevredigd is. Het gevoel van dankbaarheid en achting verandert niets aan het ten opzichte der P. N. I.-zaak ingenomen standpunt van het blad en van de P. B. I., omdat het gevoel van onrecht in die zaak door deze begenadiging niet is verdreven kunnen worden.

De commentaren der andere bladen luiden alle ongeveer in den geest van het bovenstaande, alleen het blad van H. A. Salim (P.S.I.I.-richting) *Mustika* wijkt daar geheel van af en geeft een artikel waarin de schrijver achter de gratieering een duistere bedoeling zoekt. Hij is van oordeel dat er in de gratieering een geheime bedoeling ligt opgesloten, zooals bij alle daden van de Regeering t.a. van de nationale beweging het geval is. Het is nu duidelijk geworden, zegt schr. dat het doel der Regeering met het gevangen nemen van Soekarno c.s. en de huiszoekingen is geweest het verzwakken of dooden van de nationale gevoelens, die door de P. N. I. verlevendigd werden. Door het ontbinden van die P. N. I. met eigen handen, heeft de Regeering haar doel bereikt en ze acht verder het handhaven van Soekarno's straf van geen nut. De „co"-menschen beschouwen deze gratieering als een edelmoedige daad van den G.-G. en vergeten er alle andere ellende door waaronder het volk nog gebukt gaat, maar voor schrijver en zijn partijgenooten beteekent zij niet anders dan een politieke zet, geen edelmoedigheid, maar louter berekening.

1) De persstemmen over deze onderwerpen konden door ongesteldheid van bewerker dezer rubriek niet eerder weergegeven worden, maar zijn van genoegzaam belang geacht om alsnog vermeld te worden. — Red.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 19 van 7 Nov: De bezuinigingen bij het Algemeen Landbouw-Syndicaat (de alarmeerende berichten in Indië verspreid blijken ongegrond te zijn. Dat er bezuinigd moet worden wist men al uit de vergadering van Sept., n.l. een salarisverlaging van 5 pct.) — Rubbertoepassingen bij spoorwegen. (Zie de publicatie: Rubber and Railways door ir. Collin Macbeth. Ook de Michelinfabriek heeft voor rubber toepassing gevonden in de „Micheline", een soort autobus op rails. Op 23 Juli werd deze reeds ingewijd op het traject Parijs—Chartres via Ablis. Er wordt hoe langer hoe meer getracht gebruik voor rubber te vinden. In dit verband verwijzen wij naar het onderstaande bericht:

De Bataafsche Petroleum Mij. heeft, naar het Amst. Effectenblad meldt, patent genomen op een nieuw procédé voor rubberwegbedekking. Het procédé voorziet in een wegdek bestaande uit twee lagen. De onderste laag is van asfalt, de bovenste laag bestaat uit een mengsel van rubber en asfalt, waarvan het rubberelement ongeveer 10 pct. uitmaakt. Tot nog toe was het voornaamste bezwaar tegen rubberwegbedekking, dat deze zelfs bij de huidige lage prijzen te duur zijn. Het is echter mogelijk, dat het procédé van de Bataafsche dit bezwaar gedeeltelijk ondervangt, daar rubber volgens de nieuwe methode een meer bescheiden percentage van de materie van het wegdek uitmaakt. In dat geval zou het procédé voor de rubbercultuur wellicht zeer interessant kunnen zijn.)

Aanteekeningen over het oogsten van klappers (in verband met de copraproductie) medegedeeld door F. C. Cooke in Malakka. — Bijeenkomst van de Vereeniging van Proefstationspersoneel te Klaten (voordrachten van: ir. H. A. Middelburg over: De beteekenis van kalk voor de Vorstenlandsche tabakscultuur; van dr. C. Spruit P.P.zoon, mede namens dr. M. Kerbosch over: Eenige beschouwingen omtrent bijzonderheden hooggelegen gronden (1000 tot 1600 M.) speciaal in verband met den basentoestand; door dr. ir. J. Th. White over: Het kalkbemestingsonderzoek van het Bodemkundig Instituut; door dr. ir. D. Tollenaar over: Het tegenwoordige kalkvraagstuk in Nederland vergeleken met dat in Indië).

Djawa, tijdschrift van het Java-Instituut

Afl. 3 October: Sèh Djangkoeng, door A. C. Hooykaas. — Nader onderzoek van de Pranatjitra, door Soehardho. — Een experiment in de Maleische scholen, door R. Ahmad Wongsosewojo. — Memoires van Pangeran Harijo Nasahamipradjo, Regent van Kendal. (Medegedeeld door A. W. P. Holwerda). — Uit de Javaansche Cultuurbeweging. — Het verbrandingsfeest bij de Kalengs, door Darnasarajo.

De Indische Gids

Het belang der volkenkunde voor de koloniale politiek, door dr. H. Th. Fisher. (Het belang eener volkenkundige voor-opleiding voor bestuursambtenaren, zendelingen rechters officieren, doktoren, verpleegsters, onderwijzers, landbouw-, boschbouw- en veeteeltconsulenten, handelaren, assistenten en hoogere functionarissen op de plantages en in den mijnbouw enz., en het onvoldoende (soms ook de afwezigheid) van de totdusver meestal genoten opleiding). — Internationale productieregelingen en prijsafspraken, door dr. A. de Graaff. — De practijk der heerendiensten (een aantal tabellen samengesteld door de studeerenden te Leiden: A. Deeleman, R. van Dijk, W. E. van Mastenbroek, A. J. Piekaar en J. B. van Schendel, geven een overzicht van de heerendienst-ordonnantiën in tal van gewesten buiten Java). — Indonesiër, door George Nypels (die er bij blijft, dat dit woord in een leemte voorziet). — Budgetten van Inlanders, door dr. H. G. Heyting. —De Nederlandsche Hervormingen op Java een Westersche failure meer in het Oosten, door M. J. Cornelius (nadere inlichtingen. Zie de I. G. 1931, II, blz. 803).

De Indische Mercuur

No. 49 van 9 Dec.: Rotenon-winning uit de Surinaamsche Nekoe-wortel, Linchocarpus spec, door ir. W. Spoon. (Berichten v.d. Afd. Handelsmuseum van de Kon. Ver. „Koloniaal Instituut". De Franschen gebruiken het woord „bois enivrant" of „nicou". Deze liaan wordt in Suriname gebruikt bij de vischvangst, daar de plant een gift bevat dat de eigenschap bezit visschen te bedwelmen en te dooden. Anderen namen zijn: „Tiengi-hoedoe" of „stinkhout" en „Hajali". Zie Bull. Kol. Museum no. 48 (1911). De uitvoer uit Suriname was — volgens schrijver — vermoedelijk bestemd voor de bereiding van insecticiden (phytophiline). Reeds Nepveu schreef in zijn MSS. van 1769 als aanvulling op de beschrijvinge van de Volks-plantinge Zuriname, 1718: „dat is stinkhoud, daarmeede vergeeven se de Kreecquen, dog 't is verbooden"). — Het Internationale Suikervraagstuk en de Java-suiker-industrie, door dr. A. de Graaff besproken door dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Jaaroverzicht van den In- en Uitvoer van N.-I. gedurende het jaar 1930 Deel II (Buitengewesten).

De Indische Post

No. 46 van 14 Nov.: De wapens van Nederlandsch Indische gemeenten en andere locale gebiedsdeelen, door mr. P. C. Bloys van Treslong Prins (schrijver geeft een aantal aanteekeningen en toelichtingen bij de 21 wapens vermeld in de I. P. van 7 Nov. Allereerst dat van Batavia, bij resolutie van 15 Aug. 1620 door Coen aan de stad Jacatra gegeven: „een swaert van azur en een orangie schilt, steekende met de punte door een laurieren crans van couleur bruyn groen". Een afbeelding in kleuren vindt men in Van Reede van der Kloots: De Gouverneur-generaal en Commissarissen-generaal van N.-I. 1610—1888. De gemeenteraad van Batavia nam dat in zijn vergadering van 8 Febr. 1911 in hoofdzaak aan, daaraan toevoegende de wapenspreuk: „Ende desespereert niet". Ende.... unde kein ende", schreef Oudschans Dentz in de N. R. C. van 3 Nov. Zie K. W. 19 Nov., no 47.

Door den Hoogen Raad van Adel goedgekeurd, stelde de gemeenteraad het wapen bij verordening van 22 Sept. 1930 vast. Met of zonder Ende, willen wij vragen. Wie kan ons inlichten?) — Inlandsche Lectuur (Godsdienstige en Politieke lectuur) door L. — De Madoereesche Kleurstaart, door Br.

De Indische Verlofganger

No. 18 van 4 Dec.: Herinneringen aan Batoe Gadjah, door S. Kalff (dat is de hoogte, waarop het residentshuis van Ambon gelegen is, genoemd naar den z.g. Olifantskop, uitgehouwen in den muur van het badbassin.) — Nederlandsche Verbond van Koloniale Vereenigingen. Ontwerp Statuten en Huishoudelijk reglement.

Inter Ocean

November: Na talrijke afbeeldingen over de aankomst en installatie van den nieuwen G.G., artikelen over: Borneo- An Oriental Coronation, door E. R. de Vos. — Of Dayaks and Kihams, door W. Reyen. — The sacred Shrine of Gresik, door Ch. de Cock-Wheatly.

Onze Stem

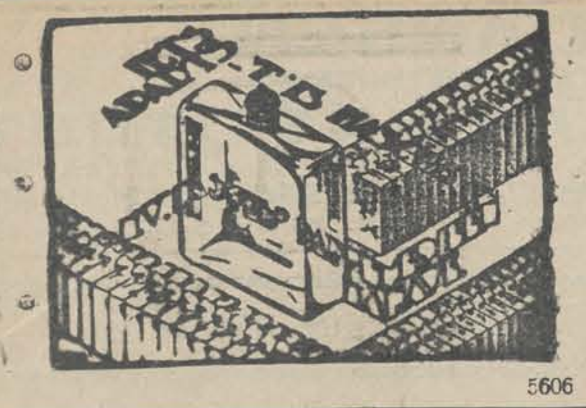
van 6 Nov. No. 45: De Standplaatstoelagen voor 's Lands Ambtenaren. — Naar een lager Prijsniveau, door E. F. Jahn. — De Nederlandsche Cultuur, door Hans van de Wall. I (op 6 Juli 1925 zeide de heer De Hoog in den Volksraad: „Maar de groote groep van hiergeborenen en blijvers, die ik kortheidshalve verder de Indo-Europeesche groep zal noemen, Westersch opgevoed als zij is, voelde en voelt voor de Westersche cultuur en wenscht deze te behouden". Dat is de Nederlandsche cultuur, die de 75000 daar geboren Indo-Europeanen — een verkeerd woord voor Nederlanders — moeten beoefenen en toepassen).

Orgaan van de Ned.-Ind. Officiersvereeniging

October: Het standpunt van het Hoofdbestuur tegenover de salariskorting, door H.B. (die onvermijdelijk is). — Het eerste garnizoen, door J. C. A. Bannink (het aanknoopingspunt tusschen de K. M. A.-illusies en de praktijk van het leven.) — Pontontreinen in Indië, door P. Proost.

De Rijkseenheid

9 Dec. no 10: Opperbestuur des Konings verdedigd tegen mr. H. J. Wytema, door prof. ir. I. A. Nederburgh I — Fransch Guyana, Suriname's na-

buur. Zal het bagno verdwijnen?, door Fred. Oudschans Dentz.

Spoor- en Tramwegen

No. 12 van 8 Dec.: De nieuwe Verlichting in en om het Station Bandoeng, door H.H. Fronczek (de electrische verlichting heeft een belangrijke verbetering ondergaan).

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

St. Claverbond. Afl. 10. December: Per trein naar Djocja, door A. Busch (met 3 fraaie, door S. A. Reitsma, vervaardige foto's). — Kerkwijding te Bara, door J. Hellings. — De nieuwe Franciskanenstatie te Tjandjoer, door Jac. Hoevenaars. — Overplaatsing van het noviciaat van Djocjakarta naar Krangdjati bij Oengaran, door Fr. Straten.

Een vaste burg is onze God. December. No. 4: Op weg naar zelfstandigheid, door W. F. Schröder — (op de Batoe-eilanden).

Kruis-Triomf December: Pater J. H. Goumans (die 22 December zijn zilveren priesterfeest viert en hoofdpastoor van Bandoeng is).

Nederlandsch Zendingsblad December: Het Anti-Opium-Paviljoen (op 21 Sept. is het Anti-Opium-Paviljoen van het zendingshospitaal „Immanuel" te Bandoeng geopend, een machtig strijdmiddel tegen het euvel van het opiumgebruik). — Een goede dag op Wasian Minahassa), door Joh. Dijkhuis (Herdenking van het 25-jarig bestaan van de Ambachtsschool van het Ned. Zendings-Genootschap). — Terug naar de West (brief van C. en M. van Baalen, die thans op Alkmaar a.d. Commewyne zijn gevestigd).

Suriname

In ons nummer van 4 Juni 1931 schreven wij: „Naar aanleiding van een bericht in „De Telegraaf" van 22 Maart dat het comité van actie voor de klompenmakers te Dinxperlo heeft besloten om het noodige hout voor dit bedrijf uit Rusland te laten komen, schrijft *„De Banier"* van 24 April dat eenige jaren geleden een Fransche vluchteling, gevestigd langs de spoorbaan in Suriname, klompen vervaardigde van Surinaamsch hout en deze grif aftrek vonden bij de Chineesche winkeliers. Het inlandsch fabrikaat verwierf de voorkeur boven het buitenlandsche, vanwege het uitstekende hout. Het blad vraagt dan of het niet op den weg zou liggen van den adviseur in houtzaken in Nederland, den ir. Kempees, om in overleg met dr. Pfeiffer deze aangelegenheid met bovengenoemd comité te bespreken".

In een later nummer gaven wij in overweging om in overleg te treden met het landbouwdepartement in Suriname.

Nu lezen wij in de N. R. Ct. van 4 December: „Eenige klompenmakers in den Gelderschen Achterhoek hebben, na klompenhout uit Polen, nu ook een proefzending hout uit Suriname ontvangen. Voor de klompenfabrieken is het hout zeer geschikt, daar er geen kwasten in zitten en het zeer vast is; voor klompenmakers met de hand is het moeilijker te bewerken."

En in *„De Telegraaf"* van 5 December: „Aalten, 5 Dec. Na de aankomst van hout uit Polen hebben verschillende klompenfabrieken nu ook een proefzending hout uit Suriname ontvangen. Dit hout bleek voor het klompen maken zeer geschikt, omdat er geen kwasten in voorkomen."

Het is nu maar te hopen, dat men in Suriname onderzoekt of en waar het hout in voldoende hoeveelheden voorkomt, zoodat geregelde leveranties mogelijk zijn.

***

Maandagmiddag 9 November heeft de gouverneur in gezelschap van zijn adjudant, den procureur-generaal, den gouvernementssecretaris en den advocaat-generaal, een bezoek gebracht aan het politiebureau ten einde den commissaris van politie, den hoofdinspecteur, verdere ambtenaren en politieagenten persoonlijk zijn tevredenheid te betuigen voor hun optreden bij de relletjes.

Bij deze gelegenheid schonk hij aan het corps f 1000 als volgt te verdeelen: f 500 in de renumeratiekas, f 300 voor het ondersteuningsfonds en f 200 voor den politiesportbond.

De gouverneur heeft ook aan de troepen bij resolutie zijn tevredenheid betuigd.

***

„Suriname" van 10 Nov. schrijft: „Op initiatief van mevrouw Rutgers—Idenburg zal op Maandag 30 November en Dinsdag 1 December a.s. een Sint Nicolaas-Kerstmis worden gehouden. De opbrengst zal strekken tot voedselverschaffing aan behoeftige schoolkinderen, in het bijzonder een extra maaltijd met St. Nicolaas en omstreeks Kerstmis.

Voor eigenlijke fancy fairs is het nu niet de tijd en de aandacht wordt er uitdrukkelijk op gevestigd, dat de voorwerpen in den bazaar en de te verkrijgen consumptie tegen zeer matige prijzen zullen worden verkrijgbaar gesteld. In La Gaieté zal worden gedanst."

***

„Suriname" van 13 Nov. bericht: „Door aankoop is de koffieplantage Tourtonne eigendom geworden van de koffie-onderneming Ma Retraite, zoodat deze onderneming, die in de laatste jaren door aankoop van aangrenzende landerijen reeds een flinke uitbreiding onderging, weer een heel stuk grooter geworden is.

Hierdoor zal deze onderneming uitdijen tot een onzer grootste koffie-ondernemingen met misschien nog de grootste productie."

***

In hetzelfde blad lezen wij: „De Engelschman Lynkler, die een solovlucht maakt, bracht ons gisteren, Donderdag, omstreeks 1 uur een bezoek. Hij kwam van Trinidad en vliegt door naar Brazilië, na op het vliegveld van Zanderij te hebben geland.

Zoetjes aan hebben wij hier bezoek gehad van diverse nationaliteiten op het gebied van de luchtvaart: Franschen, Duitschers, Amerikanen, Italianen en thans een Engelschman.

Aan deze lijst ontbreekt nog de Hollander. Vreemd toch in een Nederlandsche kolonie".

Men zal in Suriname met diep leedwezen de ramp vernomen hebben, die te Bangkok overkomen is aan het vliegtuig de Ooievaar, waarbij ook luitenant Van Onlangs om het leven is gekomen. Hij was de eerste die het plan had opgevat naar Suriname te vliegen.

***

„Suriname" van 3 Nov. schrijft: „De bij de relletjes aangehouden personen die niet naar de gevangenis zijn overgebracht, maken van hun allesbehalve benijdenswaardige positie het beste wat er van te maken is.

Zoo werd Zaterdagavond van de arrestantenkamer een formeele kerk gemaakt. Een zegde een lied voor en in koor werden deze godsdienstige liederen aangeheven en naar wij vernamen werd er heel aardig gezongen".

***

„Suriname" van 10 Nov. meldt: Waarschijnlijk vindt de berechting van de bij de laatste relletjes aangehoudenen, tegen wie termen van vervolging bestaan, reeds Woensdag a.s. plaats.

***

De persoon, die den beambte van politie Van Ritter bij de jongste relletjes verwondde, is aangehouden en heeft bekend.

***

De „N.R.Ct." van 24 Nov. Av.bl. D bevatte een telegram uit Port of Spain, meldende dat twee honderd gedeporteerden uit Cayenne waren ontsnapt, waarvan een deel zich aan de Nederlandsche overheid zou hebben overgegeven, terwijl velen gedwongen werden naar Fransch Guiana terug te keeren, waar sommigen werden gestraft met eenzame opsluiting en anderen met verbanning naar de Duivelseilanden.

Dit bericht zal wel niet geheel juist zijn. Wij moeten de berichten uit Suriname afwachten.

In het nummer van de „N.R.Ct." van 3 Dec. Av.bl. C lezen wij nu: „Naar gemeld wordt zijn uit de misdadigerskolonie Cayenne weer een aantal veroordeelden ontkomen. Hieronder bevinden zich vier Duitschers, die in het vreemdelingenlegioen gediend hadden en door de krijgsraden van Oran en Tunis waren veroordeeld."

Het blijkt niet of ook deze in Suriname zijn aangekomen.

Onder „Mengelwerk" in *„De Rijkseenheid"* van 9 December, vraagt de heer Fred. Oudschans Dentz of het bagno, dat bij besluit van 8 April 1852 in Fransch Guiana werd gevestigd, zal verdwijnen. Wij gelooven niet dat Frankrijk spoedig er toe zal overgaan het bagno, dat nu 80 jaar bestaat, op te heffen.

***

Het blad Suriname schrijft dat op 12 November de inschrijving voor de concessies van de Balata Compagnie Suriname open stond. Er bleek niet de minste animo voor deze concessies te bestaan, zoodat over zestig dagen een nieuwe inschrijving zal moeten plaats hebben. Intusschen wordt de toestand van de balatamarkt meer en meer hopeloos.

Demarara vraagt voor sheet balata 1,87 p. K.G. fob., een noteering, welke, aldus het genoemde blad, ver beneden onzen huidigen kostprijs is.

Curaçao

Een belangrijke studie.

De heer Euwens O. P. schrijft in *De West-Indische gids* van December een zeer wetenschappelijke studie over het woord „frejelindes" of „frechlingas", dat voorkomt in Spaansche archivalia, o.a. betreffende de verovering van de Spaansche zilvervloot door Piet Hein, eenige jaren geleden openbaar gemaakt. Prof. Van Dam vertaalde dat woord door Hollanders, maar dr. R. van der Meulen betoogde in een voordracht voor de Koninklijke Akademie van wetenschappen, dat men daarin niet, zooals aangenomen werd, een Spaansche verbastering van Vlissingers maar een verbastering van Bruggelingen heeft te zien. Pater Euwens, die meer dan eenig ander Nederlander in die archivalia van Sevilla thuis is, steunt de opvatting van Prof. Van Dam, en weet daarvoor nog heel wat nieuwe argumenten bij te brengen. Pater Euwens veroorlove ons de opmerking, dat wij zijn positief betoog sterker vinden, dan het negatieve, voorzoover daarbij op geschiedkundige gronden betoogd wordt, dat Brugge geen stad was om schepen uit te rusten en allerminst tegen den Spaanschen koning. Pater Euwens zelf zegt, dat met Frechlingas of Frejelindes geen Vlissingers, maar Zeeuwen bedoeld zijn; zoo kunnen deze woorden als Bruggelingen Vlamingen hebben willen aanduiden, en Vlamingen, zegt pater Euwens, werd dikwijls gebruikt voor Hollanders.

Aan de waarde van het geheele betoog van pater E. doet deze opmerking geen afbreuk.

Men leze deze studie, die zeker niet zal nalaten in de kringen der Kon. Akademie aandacht te trekken.

Het woord „Pitchellingas", dat met nog andere woordvormen, evenzeer als wanvorm van Vlissingers beschouwd wordt, wordt toevalligerwijs in het laatste Novembernummer van *Onze Vloot* door S. P. l'Honore Naber meegedeeld uit een Engelsch journaal over den slag bij Duins.

Scheepvaart.

Van Jan. tot Sept. 1931 kwamen op Curaçao binnen 3505 (1930: 4167) stoomschepen, metende 20.746.476 (23.198.445) M.³ netto en in 994 (1356) zeilschepen, metende 89.328 (172.843) M.³ netto.

Nadeelig saldo 1928.

Volgens een ingediend wetsontwerp hebben over 1928 de ontvangsten bedragen *f* 5.136.143.12½ en de uitgaven *f* 5.589.817.27, zoodat er een nadeelig saldo is van *f* 453.674.14½.

Salariskorting.

De gouverneur heeft voorgesteld volgens de *Amigoe* den duurtebijslag der ambtenaren met vrijlating der eerste *f* 1200 te korten met 2½ tot 5 %.

Een nieuwe schouwburg.

7 November l.l. Zaterdagavond is de nieuwe schouwburg geopend in tegenwoordigheid van den gouver-

neur. De briefschrijver van *Het Vaderland* meent, dat het bestuur eer van zijn werk heeft, en Curaçao trotsch kan zijn op deze schouwburg, al betreurt hij de Engelsch-Spaansche programma's.

Intusschen heeft het *Algemeen Handelsblad* van 9 December l.l. een eigenaardig interview met dr. Strak over „Het knusse eiland.... waar de tijd stil stond", waarin wel gekke dingen van Curaçao verteld worden, o.a. dat men voor den bouw van de schouwburg op *f* 80.000,— gerekend had, terwijl 3 ton bleek noodig te zijn. Twee ton werd bespaard, door alle afbraakheid op het eiland op te koopen.

Diefstal op het postkantoor.

Twee jaar lang moet een besteller op het postkantoor uit de geweldig groote hoeveelheden onbestelbare brieven, die niet werden teruggezonden, maar opgestapeld, gestolen hebben, deelt de *Amigoe* mee.

Christelijk militair tehuis.

Gouverneur Van Slobbe heeft deze inrichting 6 November l.l. geopend.

Aruba en de gemankeerde landraad.

La Prensa heeft haar kolommen opengezet voor een toast van den ex-landraad Eman, waarin deze woorden voorkomen: „De boom dezer samenleving heeft een ondeugend tak, die niet stil staat maar aanhoudend kwaad sticht uit baatzuchtigheid en zoolang de andere waardige takken zich maar slapende houden en niet collectief ingrijpen, kan er hier geen sprake zijn van sociaal leven, sociale propagandes, trouwens Aruba is stoffelijk oogenschijnlijk vooruitgegaan, maar Maatschappelijk geen stap."

Intusschen is 3 November 1931 de opvolger van den heer Eman geïnstalleerd. 1229 brieven waren bij den Raad van politie ingekomen, alle met verzoek Dr. Dussenbroek (of dr. Arends) te bewegen van hun zetel op te staan ten gunste van den heer Eman.

Geschiedkundige Sprokkelingen.

Oude bekenden, uit het „Handelsblad" van 1831.

4 December 1831. — De Schout-bij-nacht Ziervogel is benoemd tot kommandant aan den Helder. Bij besluit van Z. M. van 20 Nov. 1831, No. 86, is tot commandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw bevorderd, de ridder R. P. Cantzlaar, Schout-bij-nacht, gouverneur-generaal der Nederlandsche West-Indische bezittingen; voorts zijn bij dat zelfde besluit tot ridders van dezelfde orde benoemd F. Beudeker, wethouder te Paramaribo; H. H. Dieperinck, apotheker aldaar; mr. E. L. baron van Heeckeren, procureur-generaal voor de kolonie Suriname; A. Tilenius Kruythof, oud-controleur-generaal der financiën in die kolonie; mr. A. F. Lammens, president van het hof van civile en crimineele justitie te Suriname; jhr. mr. J. J. Rammelman Elsevier, directeur van het eiland Curaçao; mr. D. J. van Romondt, belast met het gezag op het eiland St. Martin en C. L. Weissenbruch, kolonist in Suriname.

(A. H.)

Uit den Verren Vreemde

Mandschoerije en de Volkenbondsraad.

Als een college met een kwestie geen raad weet, benoemt het een commissie voor onderzoek en advies. De Volkenbondsraad heeft het Japansch-Chineesche conflict ook op deze wijze aan den kapstok gehangen. Maar indien de groote heeren, met hun Westersche begrippen, gemeend hebben dat de betrokkenen nu in Mantschoerije geen stap verder zullen zetten voordat die commissie haar functie zal hebben vervuld, dan hebben zij nog altijd niets begrepen van de Oostersche mentaliteit, niets geleerd omtrent de Japansche strategie-politiek, of politiek-strategie.

Daags nadat de V. B. Raad te Parijs de beslissing heeft wereldkundig gemaakt waarna hij meende de beraadslagingen te kunnen schorsen, aangezien een formule gevonden is, waarmede China en Japan hun instemming hebben betuigd, *zij 't onder voorbehoud,* zoodat de oorlog nu als voorkomen kan worden beschouwd, daags daarna brengen de bladen het bericht, dat generaal Honjo, de opperbevelhebber der Japansche troepen in Mandschoerije verklaard heeft aan den Chineeschen maarschalk Tsjang Hsoe-liang den eisch te hebben doen toekomen Tsjintsjou onmiddellijk te ontruimen en de Chineesche troepen terstond op transport te stellen naar Peking. Wordt aan dien eisch niet voldaan, dan zal het Japansche oppercommando zich genoodzaakt zien Tsintsjou te bezetten. Kwade trouw, belofte breuk? Volstrekt niet. Er is voorbehoud gemaakt voor het geval van bedreigde veiligheid, de Japansche overheid heeft dit geval aanwezig geacht. Als de V. B. Raad te Parijs op een dergelijke redeneering niet gerekend heeft, heeft hij, wij herhalen het, in den loop der beraadslagingen niets geleerd.

Japan heeft van den aanvang af gezegd: „Ik wil geen oorlog, ik ben alleen op eigen veiligheid bedacht bij het waken over mijn rechten. Generaal Honjo moet weten wat hij noodig oordeelt om mijn veiligheid in Mandschoerije veilig te stellen." *Oorlog is dat niet!*

Zoo stelt Japan de kwestie niet alleen in den V. B., maar ook tegenover de op andere wijze aangegane verbintenissen. Door het verbond der 9 mogendheden heeft het op zich genomen in China niet op te treden buiten overleg met de mede-onderteekenaars, behoudens hetgeen in andere overeenkomsten reeds was vast gelegd. Wel, wat Japan nu in Mandschoerije doet, is niets anders dan de toepassing van een verdragsrecht dat Japan heeft om den grooten spoorweg, onder zijn beheer, te beschermen door het leggen van garnizoen in de strook van 10 mijlen ter weerszijden van die lijn. Nu 't door China verplicht is geworden buiten die strook op te treden, kon Japan hierover toch niet eerst de andere mogendheden raadplegen. *Japan wil het tractaat der 9 mogendheden, heusch, niet schenden!*

En het Kellogg-pact, tot uitbanning van den oorlog? Japan blijft immers verzekeren, dat het geen oorlog met China wil. Voeren de Ver. Staten oorlog in Nicaragua, omdat zij daar in een vreemd land troepen handelend laten optreden? Is Rusland met China in oorlog geweest, toen het een groote troepenmacht binnen Chineesch gebied liet rukken om zijn Oosterspoorweg-politiek door te voeren? Hebben Amerika, Frankrijk en Engeland oorlog gevoerd toen zij ter bescherming van hun concessie-gebied met Chineesche troepen slaags zijn geweest? En waren Frankrijk en Engeland toen ook niet, zooals Japan, permanente leden van den V. B. Raad? Briand, die met Kellogg tezamen, het pact ten doop heeft gehouden, heeft de zittingen van den V. B. Raad gepresideerd, Kellogg heeft persoonlijk blijk gegeven de handelingen van den V. B. Raad met aandacht te volgen, zij hebben geen gronden gevonden om krachtig protest aan te teekenen. *Heusch, Japan vergeet het Kellogg-pact niet, het wil geen oorlog!*

Niet alleen de Japansche regeering laat de leiding in handen van generaal Honjo, maar ook de V. B. doet dit, ook de 9 mogendheden doen dit, ook de Kellogg-pact-onderteekenaars doen dit. En tot heden doet ook China dit.

Aan hen, die geloofden en verkondigden, dat er voor een land redelijkerwijze gesproken, eigenlijk geen reden meer mocht bestaan om voor maatregelen tot zelfverdediging te zorgen, aangezien de V. B. de taak heeft aanvaard om den oorlog te voorkomen, of een staat als *de* oorlogsschuldige — men sprak dan van de oorlogsmisdadiger — aan te wijzen, tegen wien dan de dwangmiddelen van art. 16 van het V. B. pact in toepassing zouden komen, aan hen heeft de houding van Japan de leering van hun groote dwaling gebracht.

Wordt 't bestaan erkend van oorlogsgevaar, terwijl 't afwenden buiten de macht van den V. B. ligt, en kan dit gevaar, zooals nu blijkt, opkomen uit niet vermoede hoeken, dan is ook den bodem ingeslagen aan de leer, volgens welke er geen reden en zelfs geen recht meer zou bestaan van neutraal-blijven, omdat, zoo zeide men, elke staat, lid van den V. B., door de V. B. beslissing gebonden zou zijn de verplichtingen van art. 16 na te leven, waarin de militaire en economische dwangmiddelen ten aanzien van den oorlogsschuldige zijn vastgelegd.

En al verder werkt de ontgoocheling voort. Zoodra er even sprake is geweest van toepassing van economische sancties, om Japan mores te leeren, haastten leden van den V. B. zich uit te spreken, dat zij voor het vervullen van dien plicht niet te vinden zouden zijn. In Engeland werd dit van officieele zijde uitgesproken en door de pers toegejuicht. In de Fransche en de Nederlandsche pers werd hetzelfde geluid gehoord.

De teleurgestelden mogen kermen over de wijze waarop Japan met den geest van den V. B. solt, maar zij moeten dit dan tevens doen over dergelijke opvattingen bij Europeesche leden van dien bond. Bij dat kermen moeten zij dan ook tot de zelfbiecht komen door hun bespiegelingen geen rekening te hebben gehouden met de werkelijkheid.

Dit geldt ook, wanneer men de verzuchting hoort, over den chaotischen toestand in China. Deze is er, deze was er. De realiteit vraagt realiteit te erkennen. De V. B. heeft in September, even vóór het uitbreken van het Japansch-Chineesche conflict, China benoemd tot lid van den V. B. Raad. De V. B. heeft China dus niet ontoerekenbaar verklaard, heeft daarentegen aan het Rijk van het Midden medezeggenschap toegekend in het hoogste V. B.'s college.

Ook in dit opzicht heeft het Mandschoerije-geding een zwakke stee in de V. B.-practijk duidelijk bloot gelegd. China had doen uitkomen, dat het den V. B. zou verlaten als het geen plaats in den V. B. Raad kreeg. Dit zelfde hebben voordien andere staten of groepen gedaan en telkens zwichtte de V. B. Zoo heeft de Raad gaandeweg een samenstelling gekregen, welke het vlot en gemakkelijk afdoen van moeilijke aangelegenheden hinderlijk belemmert. De 5 permanente leden zijn er dientengevolge toe gekomen zich in den Raad van 14 tot een soort van opper-college te maken zonder hiervoor op een omschreven recht te kunnen wijzen. Dit heeft voorts de anderen weer aanstoot gegeven; bij de Mandschoerije-besprekingen is deze tegenstelling ook naar voren gekomen.

Hun positie werd nog te onaangenamer, toen Briand meende een prachtigen zet te doen, door van de Ver. Staten te verkrijgen dat deze een vertegenwoordiger zouden laten aanzitten in den V. B. Raad te Genève, daarna te Parijs. Japan wist deze toer tot een troef in zijn land te maken, het toonde zich hierdoor volstrekt niet geïntimideerd, het wraakte de onmiddelijke toelating van den Amerikaanschen vertegenwoordiger, waardoor deze tot een zeer ingetogen toeschouwer is gemaakt, en waardoor het figuur der achtergezette (kleine) Raadsleden is gered.

Aan welke zijde men zijn sympathie moge plaatsen, men zal moeten erkennen dat China stipt gehandeld heeft volgens de door het V. B. pact aangegeven gedragslijn. Ten slotte heeft het hiervoor geen erkentelijkheid ondervonden. Japan heeft door zijn houding de beoordeelaars in en buiten den V. B. Raad tot de meening, ja tot de overtuiging gebracht, dat ook in het tegenwoordige, niet alle geschillen tusschen staten

Nagekomen Berichten.

voor afdoening door arbitrage (art. 12 en 13 van het V. B. pact) of door een behandeling van den V. B. Raad (art. 15) vatbaar zijn. De openbare meening toch komt er meer en meer toe de beweegredenen van Japan te begrijpen en te billijken, terwijl Japan tegenover den V. B. zonder twijfel als *de schuldige* staat. Het heeft de territoriale integriteit van China niet geëerbiedigd (art. 11), en alleen aan China's onthouding is 't toe te schrijven dat Mandschoerije geen groot slagveld geworden is.

Met dit verloop der zaken, dat zich waarschijnlijk nog verder tot een voortgezet inpalmen van Mandschoerije zal ontwikkelen, is het gezag van den V. B., als redder van den vrede, als verdediger van wie op den V. B. durft vertrouwen, te niet gedaan.

Dit resultaat tast ook bij voorbaat de stelling aan, te wier bevestiging men de internationale wapenbeperkings-conferentie in Februari 1932 wil doen bijeenkomen. Immers, indien niet mag worden aangenomen, dat elk conflict tusschen staten voor oplossing per arbitrage of als rechtsgeding vatbaar is, dan moet die conferentie op een mislukking uitloopen.

In dit opzicht heeft Japan reeds den verderen stap gezet, die bij zijn houding in Mandschoerije aansluit, het heeft officieel laten weten, dat het niet voor beperking van wapenen te vinden zal zijn.

In het voorafgaande hebben wij geen oordeel willen uitspreken over hetgeen Japan doet. Wij hebben alleen willen doen uitkomen dat in de politiek de realiteit, wil zij realiteit zijn, rekening heeft te houden met de realiteit. Zoo niet, dan wordt zij struisvogel-politiek.

Van onze Adverteerders.

CENTRAAL THEATER, DEN HAAG, Lange Poten 41.

De Privé-Secretaresse.

Groote amusementsfilm van de Greenbaum-Filma-Productie in 8 acten onder regie van Wilhelm Thiele. In de hoofdrol Renate Müller.

Personen.

Vilma Förster	Renate Müller
Bankdirecteur Arvai	Hermann Thimig
Bankbediende Hasel	Felix Bressart
Chef Klapper	Ludwig Stössel
Pensionhoudster	Gertrud Wolle

INHOUDSBESCHRIJVING.

Een baantje zoeken is lang geen gemakkelijk werk — dat ondervindt ook de kleine Vilma, die met een kapitaal van 20 Mark op zak bedeesd de groote bank binnenstapt, waar zij wil trachten als typiste aangesteld te worden. Vilma is wel klein maar zij heeft een eigen willetje, dat zich niet dwingen laat en zij gaat zoo haar eigen weg.

De portier van de bank, Hasel, is de eerste met wien zij kennismaakt en dien zij door haar innemende manieren geheel inpalmt. Hasel stelt haar voor aan den chef van het personeel, den heer Klapper, die haar engageert, doch — niet alleen voor de Bank. Vilma echter doorziet hem aanstonds en laat hem een blauwtje loopen. Klapper is woedend. Vilma moet haar ontoegankelijkheid boeten met eenige uren overwerk. Daar verschijnt eensklaps een jonge man in de typistenzaal, waar Vilma zit te zwoegen. Het is de gevreesde jonge bankdirecteur Arvai, doch Vilma kent hem niet en heeft zelfs geen flauw vermoeden dat hij de directeur zelf zou zijn. Van dergelijke menschen heeft zij zich toch een heel andere voorstelling gemaakt.

Het komt tot een lichte „flirtation" tusschen Arvai en de kleine Vilma. Zij begeven zich naar Weber's Feestgebouw, waar Hasel een zangvereeniging dirigeert en niet weinig verbaasd is als hij zijn „baas" met Vilma ziet binnenkomen. Arvai wil echter incognito blijven en Hasel bewaart zijn geheim zelfs als zij later gezellig met z'n drieën bij elkaar zitten. Den volgenden dag ontdekt Vilma wie haar cavalier van den vorigen avond was. Zij wil Arvai spreken, doch diens secretaresse weigert haar pertinent den toegang. Hasel schaft echter raad — nog denzelfden dag wordt de weinig meegaande privé-secretaressen van Arvai naar Dresden overgeplaatst en Vilma komt in haar plaats. Wel komt alles spoedig aan het licht, doch als zijn woede bedaard is, bezint hij zich, benoemt haar tot zijn privé-secretaresse en laat haar bij zich komen in zijn weelderige villa. Hij wil haar alles geven, — geld, een huis, mooie kleeren en nog veel meer — alleen geen liefde. Vilma, kort aangebonden als zij is, geeft hem een oorvijg die klinkt als een klok en verlaat de woning. Eén gedachte slechts beheerscht haar, zij wil weg, wèg van den jongen bankdirecteur, terug naar het ouderlijk huis....

En in hetzelfde oogenblik denkt Arvai, die thans zeker is dat zij hem bemint, er slechts aan, op welke wijze hij zijn Vilma terug kan winnen. Hij stuurt een afgezant — Vilma weigert. Zijn auto komt vergeefs — ten einde raad zal hij zelf nog een poging wagen, en hij heeft haar en schenkt haar zijn liefde — voor het geheele leven.

———

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's Gravenhage.

Contributie-betaling.

Leden en begunstigers worden beleefd verzocht de contributie over 1932 per postgiro onder **No. 135120** te willen voldoen aan den secretaris-penningmeester van de afdeeling 's Gravenhage van de Ver. „Oost en West", Jacob Hopstraat 12 alhier. Ook bestaat gelegenheid de contributie aldaar contant te storten.

Nà 15 Januari a.s. zal per post over de contributie worden beschikt, verhoogd met **15** cent voor inningskosten.

De Secretaris-Penningmeester,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Groningen en Ommelanden.

Door het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap alhier zullen in dit seizoen een drietal openbare vergaderingen gehouden worden over: „De Snellius expeditie in Ned. Indië (1930)."

Als sprekers zullen optreden:

26 Januari: de heer P. M. van Riel te De Bilt, leider der expeditie (misschien met film).

Daar de resultaten van deze expeditie in menig opzicht een verrassend licht op dit deel van den Archipel hebben geworpen, beloven deze lezingen zeer interessant te worden en meent ons bestuur met aandrang tot een bijwonen dezer voordrachten te moeten opwekken.

Zooals bekend, hebben alle leden van Oost en West (huisgenooten niet) vrijen toegang tot deze lezingen.

De secretaris,
J. FRANKE.

Afdeeling Nijmegen.

Dinsdag 22 December a.s. om 8 uur n.m. in den grooten foyer van den Stadsschouwburg Voordracht m. lichtbeelden door den heer S. A. Reitsma over: „Het verkeerswezen in N. O. I."

Leden en begunstigers(sters) hebben vrijen toegang met recht van introductie.

Afdeeling Amersfoort.

Op Dinsdag 8 December jl. hield de heer dr. W. F. Stutterheim met als onderwerp „Het gebenedijde Eiland Bali" een zeer toegejuichte lezing voor de leden onzer afdeeling en hunne introducé's.

Aangezien de inhoud dezer lezing reeds in een der vorige Kol. Weekbl. is vermeld, acht ondergeteekende zich hiervan ontslagen.

De vice-voorzitter onzer afdeeling, de heer E. Roodhuyzen, was de tolk onzer in grooten getale opgekomen leden, toen hij in warme bewoordingen den spreker voor zijne onderhoudende lezing, welke met een reeks schitterende lichtbeelden werd toegelicht, bedankte.

De Secretaris,
E. H. BERGSMA.

Afdeeling Apeldoorn.

I. De Hoofdleergang: „Nederlandsch-Indië, zijn economische en geestelijke ontwikkeling"; belooft een groot succes te worden aangezien reeds *82* cursisten zich opgaven.

De cursus zal gehouden worden op 10 achtereenvolgende Donderdagen- vermoedelijk van 7—8.30.

Plaats en begindatum worden nader bekend gemaakt. Als er nog deelnemers zich willen opgeven, doe men dit spoedig.

II. Contributie 1932 zal de secr.-penningmeester gaarne per giro op zijn nr. 93038 zien overgeschreven. Als de Leergang is begonnen, volgt inning per Van Dijk en Zn.

III. Kaarten zullen toegezonden worden voor bijwoning van een demonstratie op Dinsdag 5 Januari a.s. 8 uur in „Park Tivoli" van „Sluis' Biskwiefabrieken" te Deventer. Wij hopen, dat de dames zich niet onbetuigd zullen laten.

J. C. BAARS,
De Secretaris.

Propaganda in het buitenland.

Woensdag 9 December jl. vertoonde de heer L. D. Petit, secretaris van de afdeeling Amsterdam, de film „Tropisch Tourisme" voor de leden en genoodigden der Anglo-Batavian Society, London.

Onder voorzitterschap van den Right Hon. The Master of the Rolls, Lord Hanworth, P. C., K. B. E. had in de prachtige zaal van de Royal Geographical Society de vertooning plaats welke door het zeer talrijke publiek met groote belangstelling gevolgd werd. Ook de muzikale illustratie vooral bij het laatste gedeelte op het eiland Bali toen de tonen van de Balineesche gamelang door de zaal klonken, trok zeer de aandacht.

De avond was een groot succes. Onze gezant Jhr. Mr. De Marees van Swinderen was dan ook de tolk van de zoo talrijke aanwezigen toen hij in een geestige rede Lord Hanworth, in ons land en vooral in Den Haag beter bekend als Sir Ernest

Pollock, complimenteerde met zijn benoeming als voorzitter van de Anglo-Batavian Society en hem dank bracht voor de leiding van dezen zoo buitengewoon geslaagden avond.

Afdeeling 't Gooi (zetel Hilversum).

Deze afdeeling is overgegaan tot de instelling van een Informatie-bureau, dat zich ten doel stelt:

1e. om hen, die voornemens zijn naar Nederl.-Oost- of West-Indië te vertrekken, alle door hen, in verband hiermede, gewenschte inlichtingen te verstrekken;

2e. om aan personen die, uit genoemde landstreken in Nederland verwacht of hier te lande reeds aangekomen en voornemens zijn om zich tijdelijk of definitief in het Gooi te vestigen, alle door hen benoodigde informaties te verschaffen, bijvoorbeeld met betrekking tot pensions, koop of inhuur van huizen, ter zake onderwijs-inrichtingen en wat dies meer zij.

Bestuur: G. A. van Seventer, Sophialaan 20, voorzitter; mejuffr. B. J. van Maarseveen, Zonnelaan 16, Vice-Voorzitster; de H.H. J. H. Stocksmeier, Pr. Julianalaan 13, 1e secretaris en A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, 2e secretaris, allen te Hilversum.

Veertien leden der Vereeniging hebben zich bereid verklaard om, puttend uit hunne practische ervaring, opgedaan in ambt of beroep, aan belanghebbenden die voorlichting te verschaffen, welke een ieder hunner in zijne bijzondere levensomstandigheden zal blijken noodig te hebben.

Het Bestuur v.h. Informatiebureau.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Van het Informatie-bureau.

Verkrijgbaar ad *f* 0.25 „Curaçao", naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeeling aldaar, welker secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere informatiën omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken.

Vereeniging Kartinifonds 's Gravenhage.

Van deze vereeniging is een Achttiende Jaarverslag 1930 verschenen, dat voor onze belanghebbende lezers ter kennisneming op de leeszaal ligt in het gebouw Korte Voorhout 6.

Adresverandering.

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland, aan den Administrateur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag; in O.-Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang; in Suriname aan den W. K. A. baron van Lynden, voorzitter der afdeeling; en in Curaçao aan den heer H. J. C. Bodenburg Hellmund, Secretaris der aldaar gevestigde Afdeeling.

Ter overdenking.

Aan hen, die de Vereeniging „Oost en West", bij uiterste wilsbeschikking wenschen te bedenken, wordt daartoe de volgende vorm aanbevolen:

„Ik vermaak aan de Vereeniging „Oost en West", zetel Den Haag, waarvan de Statuten zijn goedgekeurd laatstelijk bij K. B. van 1 September 1927, No. 22, de som van .... uit te keeren binnen .... maanden na mijn overlijden, vrij van alle kosten en rechten.

VAN DE REDACTIE.

BERICHT AAN DE MEDEWERKERS.

In verband met de a.s. Kerstdagen worden de medewerkers dringend verzocht er voor te willen zorg dragen, dat hun bijdragen UITERLIJK 24 Dec. des morgens in het bezit van den redactie-secretaris zijn.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat op 10 Dec. j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken, werden 34 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 298 K.G. 700 G. bruto en 270 K.G. 560 G. netto.

De zending bevatte 14478 stukken beneden 5 gram; 444 briefkaarten en postwissels; 4315 stuks zwaarder dan 5 gram en 2803 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; in totaal 22040 stuks.

Commissariaat voor Indische Zaken.

Uitzending voor 's Lands dienst in Nederl.-Indië.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

a. leeraar Nederlandsche taal en letterkunde;
b. leeraar Duitsch (doctoraal diploma of akte B);
c. predikant bij de Protestantsche Kerken.

Zij, die voor uitzending voor één dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën, Afdeeling B., Eerste Bureau.

Luchtpost uit Indië.

Het retourvliegtuig „De Valk", dat 12 dezer van Medan vertrok, heeft in totaal ruim 300 K.G. post aan boord, waarvan 259 K.G. 270 gram bestemd voor Nederland.

De vliegramp te Bangkok.

Blijkens door de K. L. M. ontvangen inlichtingen zijn bij de vliegramp te Bangkok verloren gegaan een postzak uit Medan voor Nederland, gewicht 1.893 K.G. en een zak van Medan voor Bagdad.

Het is nog niet bekend in hoeverre de overige mail beschadigd is.

Leden van „Oost en West"

Doet Uwe inkoopen bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad" door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K. W.". Ook daarmede steunt gij de belangen van de Vereeniging.

Namen en adressen der Afdeelings-secretarissen.

Amsterdam: L. D. Petit, Van Breestraat 21.
Amersfoort: Mr. E. H. Bergsma, Huygenslaan 7.
Arnhem: G. J. v. d. Heide, Benedendorpsweg 4. Oosterbeek.
Apeldoorn: J. C. Baars, Jagersweg 42.
Bergen op Zoom: J. H. W. Bruins, Wouwsche weg 144.
Breda: E. W. v. Vegchel, Ginnikenweg 119.
Curaçao (West-Indië) H. J. C. Bodenburg, Hellmund, Willemstad.
Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Singel 1.
't Gooi: A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, Hilversum.
Groningen: J. Franke, Nassauplein 11a, Groningen.
Den Haag: J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12.
Haarlem: H. P. Deinum, Van Hogendorpstraat 3.
Leiden: Mr. E. Rijke, Witte Rozenstraat 20.
Nijmegen: Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten, Berg en Dalsche weg 134.
Rotterdam: F. A. Vervloet, Westersingel 87.
Twente: J. J. Hansma, Groen van Prinstererlaan 37.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. Wijk—v. d. Haar, Hieronymusplantsoen 8.
H. J. Wolff, Paramaribo.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

Mr. P. Th. J. van Tetering, rechtelijk ambtenaar, Koningstraat 1, Haarlem; A. L. van Assendorp, administratief ambtenaar b. h. B. B., Nicolaistraat 1, Den Haag. Th. Sanders, administratief ambtenaar bij het B. B., Haagweg 28, Leiden; J. Dijk, als boven, van Boetzelaerlaan 131, Den Haag; A. Visser, als boven, Sterrenschansweg 26, Nijmegen; Ch. J. Ardewijn, opziener (ketelmaker) bij het Marine-Etablissement te Soerabaja, Slakhekstraat 125B, Rotterdam.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

A. C. ten Bosch, beheerder 2de klasse b. d. Pandhuisdienst, poste restante, Den Haag; J. A. C. Kruijt, schoolhoofd b. h. O. W. L. O., Haarlemmerstraatweg 45, Halfweg; H. J. Blokpoel, schoolhoofd b. h. O. W. L. O., Ieplaan 215, Den Haag; mevr. H. F. Samuels—Lapré, adj.-commies bij het kantoor voor Reiswezen, Goudsbloemlaan 202, Den Haag; A. Samuels, commies b. d. Volksraad, Goudsbloemlaan 202, Den Haag; W. Samuels, adj.-boekhouder b. d. Landsdrukkerij, v. Lumeystraat 62, Den Haag; H. Derks, opvoedend ambtenaar, van Weede van Dijkveldstraat 37, Den Haag; Th. J. van Cleef, hoofd der drukk. b. d. Volkslectuur, 1e Walstraat 16, Nijmegen; mevr. M. J. Birchbauer, onderwijzeres b. h. O. W. L. O., Valkenboschlaan 33, Den Haag; mej. J. W. van den Vrijhoef, hoofdonderwijzeres b. h. O. W. L. O., Snelliusstraat 59, Den Haag; mej. A. M. Lapré, commies b. d. S.S. en Tr., Segbroeklaan 22, Den Haag; mej. J. B. Gagliardi, onderwijzeres b. h. O. W. L. O., Segbroeklaan 22, Den Haag; J. Chr. Mulder, controleur b. d. P. T. T., Deventerstr. 27, Apeldoorn; H. J. Jellese, letterzetter 2de kl. b. d. Landsdrukkerij, 1e Atjehstraat 43, 1e et., Amsterdam; G. A. van Ispelen, ondermagazijnmeester 2de kl., Claes de Vrieselaan 158a, Rotterdam; G. B. W. Hendriksen, lijnopzichter W. en E., Ned. Handel Mij., Den Haag; D. E. F. Alting Siberg, tijd. ambt. 4e kl. dienst der In- en Uitvoerr. en Acc. Groot Hertoginnelaan 107, Den Haag; H. P. Kok, controleur 1ste klasse P. T. T., Klaverstraat 30, Rotterdam; C. Pantekoek, inspecteur Financiën, Laan Copes 21, Den Haag; Ch. Karimoen, Gouv.-Indisch veearts, Juliana van Stolberglaan 19, Den Haag; mr. J. W. Westhof, lid Raad van Justitie Medan, Terborchstraat 15, Zwolle; A. M. Chateau, Boekh. Postspaarbank in N. I., Beethovenstraat, Amsterdam; P. C. J. A. Urban, werkt. electr. opziener Dienst v. d. Mijnbouw, L. van Eik en Duinen 227, Den Haag; H. L. Veenstra, 1e commies Alg. Kantoord. B. B., Buys Ballotstraat 73, Den Haag; E. M. Nunes, leeraar b. d. H. B. S., Bandoeng, Sweelinckplein 33, Den Haag; mevr. F. A. van Bergen-Goewie, onderwijzeres bij het O. W. L. O., Laan van Meerdervoort 325, Den Haag; A. W. Jongepier, controleur 1e kl. bij den P. T. T., Groote Markt 5, Den Haag; J. Okhuijsen, electricien bij de S. S. en Tr., Helenastraat 54, Den Haag; E. de Bree, hoofdagent 1e kl. bij de algemeene politie, Slijkstraat 36, Vlissingen; mej. F. van Zuijlen, commies-redactrice bij het Departement B. O. W., p. a. Nederlandsche Handel Maatschappij, Den Haag; mr. P. J. Tromp, adj.-inspecteur van Financiën, Lange Voorhout 8, Den Haag; J. Vorst, politie-opziener bij de algemeene politie, Hobbemastraat 8, Amersfoort; F. Versteeg, controleur 1e kl. bij den P.T.T., p. a. Kloet, „Landzicht", Zierikzee; P. Kamphuis, hulpbeheerder bij den dienst der Zoutregie, Edisonstraat 25, Den Haag; J. Hamilton of Silvertonhill, werkmeester bij de S. S. en Tr., Daguerrestraat 177, Den Haag; J. W. Ch. Mully, opzichter bij de S. S. en Tr., Hugo de Grootstraat 46, Den Haag; A. R. D. Tanahatoe, monteur bij den P. T. T. dienst, Groot Hertoginnelaan 107, Den Haag.

Met Pensioen.

J. P. Saltzherr, inspecteur van het Westersch lager meer uitgebreid lager en kweekschool-onderwijs, Heussenstr. 30, Haarlem; D. H. Vries, opzichter Weg en Werken bij de S. S. en Tr., Regentesselaan 76, Den Haag.

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank. Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam

	7 Dec. 1931	14 Dec. 1931
Aandeelen Koloniale Bank	63½	55
„ Ned. Ind. Handelsbank .	61¼	55¼
Cert. aand. Ned. Handel Mij. . .	80⅝	75⅛
Aandeelen Alg. Exploratie Mij. . .	59½	53
„ Kon. Petroleum Mij. . .	117¾	114⅞
„ Rubber Cult. Mij. A'dam.	46	40⅝
„ Ned. Ind. Suiker Unie .	88	84½
„ Ned. Scheepvaart Unie .	68¼	58½
„ Handelsverg. A'dam . .	172½	173
„ Deli Batavia Mij. . . .	134	124
„ Deli Maatschappij . . .	160	150½
„ Senembah Mij.	186½	174
„ Deli Spoor	70	55¼
„ Ned. Ind. Spoorweg Mij.	70	59
„ Philips Gloeil. (nieuwe) .	87½	83
Cert. aand. Margarine Unie . . .	99¼	92⅛

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	8.53
New York Cable	2.47⅞
Berlijn	58.80
Parijs	9.71½
Brussel (Belga)	34.40
Zurich	48.27½
Weenen	35.25

Mutatiestaat van 9 tot 16 December '31

Nieuwe Leden:	**Voorgesteld door:**
D. E. Zuidhof, Heemstede, Binnenweg 83.	Eigen aanmelding.
Dr. C. E. van der Zijl, Deventer, Boedekerstraat 11.	den heer Dr. H. H. Zeylstra Fzn. te Deventer.
Ir. C. N. H. van Lawick, Deventer, Pikeursbaan 2.	den heer Dr. H. H. Zeylstra Fzn. te Deventer.
A. V. Poggemeier, Adm. Ambt. B.B. te Kota-Radja, Atjeh-Hotel.	Eigen aanmelding.

Afschrijvingen:

Dr. J. J. Brutel de la Rivière, Deventer, Zwolsche Weg 48.
Mevrouw J. B. ter Kuile—Blijdenstrein, Enschedé, Gronausche Straatweg 124.

R. I. P.

A. H. A. G. Hellendoorn, Den Haag, v. Bleiswijkstraat 49.
Mejuffrouw S. C. van Leersum, Den Haag, Obrechtstraat 146.
Dr. L. Vuyck, „Park Brabant", Schalkhaar bij Deventer.
P. A. H. Pieterman te Goes.

Adresveranderingen:

Mejuffrouw A. C. J. de Roo, van: Meran, naar: Utrecht, Frans Halsstraat 34. f 5.—.
D. v. d. Meulen, Controleur B.B., van: Djeddah naar: Leiden, Rapenburg 6. f 5.—.
J. L. J. Vermeulen, van: Curaçao, naar: Ginneken (afd. Breda), Kerkstraat 11. f 5.—.
A. Pottinga, Deventer, van: Pothoofd 31, naar: Kleine Overstraat 27.
J. W. Tissot van Patot, Hep. O.I.-Hoofdambt., Delft, Rotterdamsche Weg, van: 224, naar: 162.
H. J. Schmidt, Thesaurier van Z.K.H. den Prins der Nederlanden, Den Haag, van: ten Hovestraat 15, naar: Surinamestraat 38.
L. A. Verhagen, van: Scheveningen, Badhuisweg 89, naar: Den Haag, Sweelinckstraat 52.